

FAGBLADET FOA

HELDIGE KARTOFLER GØR KLAR TIL MADDAG

SIDE 6

FOA-medlemmer fortæller:

SÅDAN TACKLER VI DET, NÅR BORGERE DØR

SIDE 16

VELFÆRDSTEKNOLOGI GØR KÆMPE FORSKEL FOR HEINE KRISTIANSEN:

SLIPPER FOR ALT DET SURE SLID

SIDE 26

**NY
PODCAST**

**SÅDAN KOMMER
DU MED I KLUBBEN**

Send dine egne dilemmaer
til Dilemmaklubben på
dilemma@foa.dk

**SCAN
OG LYT**

KOM MED I DILEMMAKLUBBEN MED MALIN

Fagbladet FOAs nye podcast hjælper medlemmer med arbejdslivet og privatlivet – og alt det indimellem.

Skal Roya arbejde ekstra? Eller skal hun lade opgaverne på plejecenteret ligge, fordi kollegerne holder pauser og passer på sig selv, som de siger. Vel at mærke kolleger, hun godt kan lide (i fritiden).

Sådan lyder bare et af de alvorlige, betændte, sjove og spidsfindige spørgsmål, som et skiftende panel af seje og dygtige FOA-medlemmer vender og drejer i Fagbladet FOAs nye podcast **'Dilemmaklubben med Malin'**.

For både arbejds- og privatliv – og alt det midt imellem – kan være sindssygt svært at løse på

egen hånd, og her er **'Dilemmaklubben med Malin'** klar til at hjælpe, inspirere og finde løsninger.

Eller som Monia Brøgger-Stoltz fortæller i podcasten, fra dengang hun selv var i Royas sko, hvor de havde aftalt, at højst to medarbejdere måtte gå ud og ryge samtidig, og at det skulle ske efter morgenrullet.

"Og så stod de der fire sammen altid klokken ni midt i morgenrutinen og spurgte mig, om jeg ville med. Men jeg havde jo selv været med til at lave rygereglernerne."

Lyt med på **'Dilemmaklubben med Malin'** på **Fagbladetfoa.dk/podcast** – eller hvor du plejer at lytte til podcast – og bliv inspireret i dit eget liv.

FAG OG FREMTID

BÅDE UNGE OG GAMLE SKAL SMAGE KARTOFLER PÅ ARETS MADTAG

SIDE 6

INDHOLD

4 Chefredaktørens leder

6 Fag og fremtid

Heldige kartofler: Middag 2024 flytter ind på plejehjemmet

8 FOKUS Ytringsfrihed

Hvert fjerde FOA-medlem har holdt kritik af forhold på arbejdspladsen tilbage

12 Striiben & Medlem til medlem

13 Groft sagt

14 Brug FOA

Dagplejer Anett gik helt ned – men blev hjulpet op igen af FOA og en god arbejdsgiver

16 TEMA Med døden på job

Fire FOA-medlemmer giver unikt indblik i deres tanker, når de møder døden på jobbet

22 Fagligt talt

24 Mobbesag

Lamai måtte leve seks år i mobbehelvede – nu har hun fået erstatning

26 Fag og fremtid

Velfærdsteknologi har gjort det meget mindre slidsomt for assistenterne på supersygehuset

28 Robotstøvsugere

De små robotstøvsugere flytter ind flere og flere steder. Det er både godt og skidt, lyder det

30 Brug FOA

Henning fik efterbetaling på 340.000 kroner for at have passet sin kone hjemme

32 Kollegakram

Annette har et helt vildt overskud – derfor fortjener hun et kram

34 INDBLIK Oplæring i udlandet

Fem studerende fra forskellige faggrupper fortæller om deres ophold i udlandet

38 A-kassen

Sådan kan du opgradere dine kompetencer, mens du er ledig

39 Mad på farten

40 Det sker

42 Quiz

KOLLEGAKRAM
ANNETTE ELSKER
SIT ARBEJDE –
OG KOLLEGERNE
ELSKER HENDE
SIDE 32

TEMA
SÅDAN TACKLER
FOA-MEDLEMMER
DET, NÅR DE
MØDER DØDEN
PÅ JOBBET
SIDE 16

DER SPARES RIGTIG MANGE SKRIDT FOR OS SERVICEASSISTENTER OG MANGE BESVÆRLIGE OG HÅRDE LØFT. **SIDE 26**

HEINE KRISTIANSEN

FTR OG HOSPITALSSERVICEASSISTENT

Om brugen af velfærdsteknologi på Regionshospitalet Gødstrup

FOA

Ansv. chefredaktør Klaus Lange
klaus@foa.dk · 46 97 23 21

Fagbladsredaktør Allan Wahlers
alwa@foa.dk · 46 97 26 44

Udgiver FOA · Staunings Plads 1-3
1790 København V · 46 97 26 26
foa.dk · foa@foa.dk

HVAD GØR DU FOR DIG SELV?

VELKOMMEN | Du får lige en krammer, inden jeg skriver om noget megavgtigt. Og hvis min skriftlige krammer ikke virker, så læs Kollegakram på side 32 og få et smil på læben.

Til sagen: Jeg har et spørgsmål til dig: Må du hvi-ske: 'Godt, det ikke er mig', inden du skal ind til to sørgende forældre, der lige har mistet deres barn? Er det ligefrem en god idé? Er du uprofessionel, hvis du føler sorg, når en borger dør? Eller er du et dårligt menneske, hvis du ikke føler noget? Det er let at føle skam og skyld i sådan en situation.

Men døden er også en del af jobbet, når du arbejder med mennesker. Derfor har vi spurgt Iver, Daniel, Henriette og Claus, der alle oplever døden som en del af deres arbejde, hvad der fylder for dem. Jeg får en klump i halsen, når jeg læser, hvordan sygehjælperen Henriette beskriver, at døden også kan være en lettelse.

Hvis du googler sorg og dødsfald, bliver du bombarderet med, hvad du skal gøre for at hjælpe andre i sorg. Men på redaktionen synes vi, at det er slående, hvor svært det er at finde råd til, hvordan medarbejdere bedst tackler svære følelser i forbindelse med borgere, der dør. På side 21 har vi derfor forsøgt at samle nogle input til dig.

De handler ikke om, hvad du kan gøre for andre, men hvad du kan gøre for dig selv – og hvordan du som professionelt menneske kan tænke om de følelser, du får, når du møder døden på dit arbejde. God læselyst! ★

Klaus Lange
KLAUS LANGE
ANSV. CHEFREDAKTØR

MERE OM
YTRINGSFRIHED
I VORES TEMA
PÅ SIDE 8

”

HVIS DU GOOGLER SORG OG DØDSFALD, BLIVER DU BOMBARDERET MED, HVAD DU SKAL GØRE FOR AT HJÆLPE ANDRE I SORG.

HVAD MENER DU?

Hvad gør du, hvis du har et problem på arbejdet, du gerne vil gøre noget ved?

AF SARA RESTED SURI

Jeg plejer at sove på det

Therese Marie Jensen
Pædagogisk assistent og AMR i Den danske Børnehave, Løgumkloster

Jeg har ikke selv prøvet at tage et større problem op med min leder. Når det er mindre ting, plejer jeg at sove på det og så italesætte det, inden problemet vokser. Det er også rart at vende det med en kollega.

Vi har en åben kultur

Laura Helene Blomkvist Justesen
Social- og sundhedsassistent i Borgerteam Sydvest, Randers Kommune

Jeg oplever, at min leder er lydhør overfor kritik – men også at vi har en åben kultur kollegerne imellem. Jeg kunne ikke finde på at gå til pressen. Jeg kan ikke se, hvad det ville gavne.

Har tillid til min chef

Kristine Thorndal Kofoed
Social- og sundhedsassistent i Borgerteam Sydvest i Randers Kommune

Jeg har ikke noget problem med at sige det højt til min leder, hvis der er et eller andet. Jeg har tillid til, at min chef tager godt imod mig, for det plejer hun at gøre.

VAR SOMMERFERIEN DYR?

Her er ekspertens gode råd til mere luft i budgettet.

AF LAURITS ERIKSEN

Hvis du bokser med økonomien efter sommerens mange udgifter, er du langt fra den eneste. "Mange bruger flere penge, end de i virkeligheden har, men de ved det ikke, fordi det er uoverskueligt at lægge et budget," siger Lars Møller Michaelsen, teamleder i PenSam Bank. Derfor kommer han med 6 gode råd til dig, der gerne vil skabe mere luft i budgettet.

BRUG FOAS OG PENSAMS TILBUD

PenSam Bank er en bank skræddersyet til FOA-medlemmers behov. PenSam opfordrer derfor deres kunder til at gennemgå deres økonomi sammen med dem. Som medlem af FOA har du også adgang til PlusKortet, hvor du kan opnå en række økonomiske fordele.

 Læs mere
[Pensam.dk](https://pensam.dk)

1

MOBIL-ABONNEMENT

Du kan ofte spare penge ved at skifte til et nyt teleselskab. Mange mobilselskaber tilbyder samtidig streamingtjenester i abonnementet, og det kan derfor betale sig at undersøge, om der er nogen, der tilbyder de streamingtjenester, du allerede betaler for.

2

SOV PÅ DET-REGLER

Hvis du ser noget, du gerne vil købe, er det en god idé at gøre det til en huskeregel at vente og sove på det. Hvis du stadig ikke kan undvære det, er det helt i orden at bruge penge på det. "Det kan lyde banalt, men det er virkelig effektivt," siger Lars Møller Michaelsen.

3

SÆLG UD FRA SKABENE

Ligesom mange vælger at spare penge ved at købe genbrugsvarer, kan der også være penge at tjene ved at sælge brugte ting. Ifølge DBA har en genbrugssælger i gennemsnit tjent 5.624 kr. på at sælge ud sidste år.

4

BIL OG CYKEL

Hvis man lejer sin bil ud via GoMore, kan man få en lejeindtægt, når man ikke selv bruger den. Derudover er det selvfølgelig altid økonomisk smart at tage cyklen, når det er muligt.

5

FLYT PENGENE

Det kan være en god idé at flytte dine penge væk fra din lønkonto. Sæt dem i stedet til side på en separat konto, for eksempel en opsparingskonto. Så mindskes risikoen for, at de bliver brugt.

6

INDKØB OG MADPLAN

Supermarkederne ved, hvordan de lokker flere varer ned i kundernes kurv, og jo oftere vi handler, jo oftere falder vi for deres salgstricks. Det kan være en god idé at benytte sig af tilbudsapps som TooGoodToGo eller handle i yderåbningstimer, hvor der ofte er nedsatte varer på hylderne.

Maddag flytter ind på plejehjem

For første gang inviteres både børn og ældre med til den årlige maddag: ”Det er en fantastisk mulighed for at sætte fokus på nogle faggrupper, der ofte bliver overset,” siger køkkenleder på et plejehjem.

AF MORTEN BRUUN | FOTO: JØRGEN TRUE

I 10 år har køkkenpersonalet i vuggestuer og børnehaver haft patent på at vise deres færdigheder i at servere sund, velsmagende og alsidig kost til de ’små kunder’ i daginstitutionerne.

Men for første gang inviteres de ansatte i plejehjemmenes køkkener nu også til at deltage i den årlige maddag for at vise, hvad de kan, når de skal forkæle de ældre borgere.

Den mulighed har Birgitte Bundgaard Larsen, køkkenleder på plejehjemmet Birkebo i Helsingør, grebet som en af de første.

”Alle ved, hvad en kok beskæftiger sig med. Men de færreste er klar over, hvad ernærings- og køkkenassistenter rent faktisk laver. Så jeg ser maddagen som en fantastisk mulighed for sætte fokus på nogle faggrupper, der meget ofte

bliver overset. Nu er det vores tur til at sige, at vi faktisk er supergode,” siger Birgitte Bundgaard Larsen.

Det var en lille gruppe køkkenmedhjælpere – alle organiseret i FOA – der i 2014 tog initiativ til en årlig maddag.

I protest mod at forældrene i daginstitutionerne hvert andet år skulle stemme om stedets madordning, var motivet at bruge maddagen til at skabe opmærksomhed om værdien af det arbejde, der blev udført af de ansatte i køkkenet.

Deler opskrifter med hinanden

Nu deltager op mod 30.000 børn i maddagen, og de køkkenansatte bruger ikke bare anledningen på at servere nye, spændende retter for børnene. De deler også opskrifter og informationer om sund mad med det pædagogiske personale og børnenes forældre.

Og det er blandt andet den mulighed, Birgitte Bundgaard Larsen peger på som en af fordelene ved maddagen, som hun kender – og selv deltog i en enkelt gang – fra sit tidligere job som køkkenleder i en daginstitution i Rudersdal Kommune.

”Vi brugte netop maddagen på at fortælle vores historie. Og nu kan vi gøre det samme her overfor både pårørende og husets andre faggrupper,” siger hun og udtrykker tvivl om, hvilken viden plejehjemmets øvrige medarbejdere har om, hvad der sker i køkkenet.

”

Jeg ser maddagen som en fantastisk mulighed for sætte fokus på nogle faggrupper, der meget ofte bliver overset.

BIRGITTE BUNDGAARD LARSEN
KØKKENLEDER

Køkkenleder Birgitte Bundgaard Larsen har en flok 'super gode' medarbejdere, som bør anerkendes endnu mere. Derfor er Plejehjemmet Birkebo tilmeldt, når maddagen som noget helt nyt også favner ældre. Det sker 25. september – i år med kartofflen som den heldige råvare, der skal trylles med.

En god kartoffelmad er noget, de fleste sætter pris på – men kartofflen kan bruges til mange andre ting i madlavningen.

”Ikke alle gør sig klart, hvad det kræver, at vi hver dag både skal lave mad helt fra bunden og ramme alle 72 beboere, hvor aldersspændet er 40 år. Det er det i hvert fald hos os, hvor den yngste fyldte 60 i sidste måned og den ældste rundede 100 for to måneder siden,” siger Birgitte Bundgaard Larsen.

Mulighed for at spise sammen

I FOA ser Pia Heidi Nielsen, der er formand for Kost- og Servicesektoren, frem til at maddagen nu også kan kaste glans over de ældre.

”Mad og måltider betyder lige så meget for ældre som for børnene. Så det er helt oplagt at udvide maddagen til en begivenhed på tværs af generationer,” siger hun i håb om, at man nogle steder ligefrem etablerer et ’fusionskøkken’ og giver børn og ældre mulighed for at spise sammen.

”Der er jo mange plejehjem, der jævnligt får besøg af børnehaver og dagplejere,” noterer Pia Heidi Nielsen.

Som altid er maddagen bundet op på et tema, og denne gang er det kartofflen.

Der skal serveres brændende kærlighed på både plejehjem og i daginstitutioner. De små kan også fornøje sig med en kartoffel-ærtesuppe med chorizo, mens de ældre fristes af en portion hjerner i flødesovs med kartoffelmos. Og så opfordres alle til at lave små lækkerier som kartoffelsnack med timian eller ungarsk kartoffelbrød.

”Det er ikke tilfældigt, vi har valgt kartofflen. Den kender alle, men den kan også inspirere til samtaler på plejehjemmene. Her vil mange af beboerne måske forbinde den med den gang, de havde kartoffelferie,” siger Pia Heidi Nielsen. ★

MOBR@FOA.DK

MADDAG 2024

Maddag har været afholdt de sidste 10 år i dagtilbud over hele landet. Fra i år bliver dagen udvidet til også at inkludere mad og måltider på plejehjem.

Maddagen finder sted 25. september og afholdes af FOA og Kost- og Ernæringsforbundet med støtte af Landbrug og Fødevarer, Mejeriforeningen, Danske Æg, FOLA, BUPL og Rådet for Sund Mad.

Alle deltagere får tilsendt opskrifter og informationsmateriale, der kan bruges over for både kolleger og pårørende.

Alle opskrifter er udlånt fra Meyers Madhus og deres samarbejde med Københavns Kommune.

Man kan stadig melde sig til.

Læs mere
foa.dk/temaer/maddag

MANGE HOLDER KRITIKKEN FOR SIG SELV

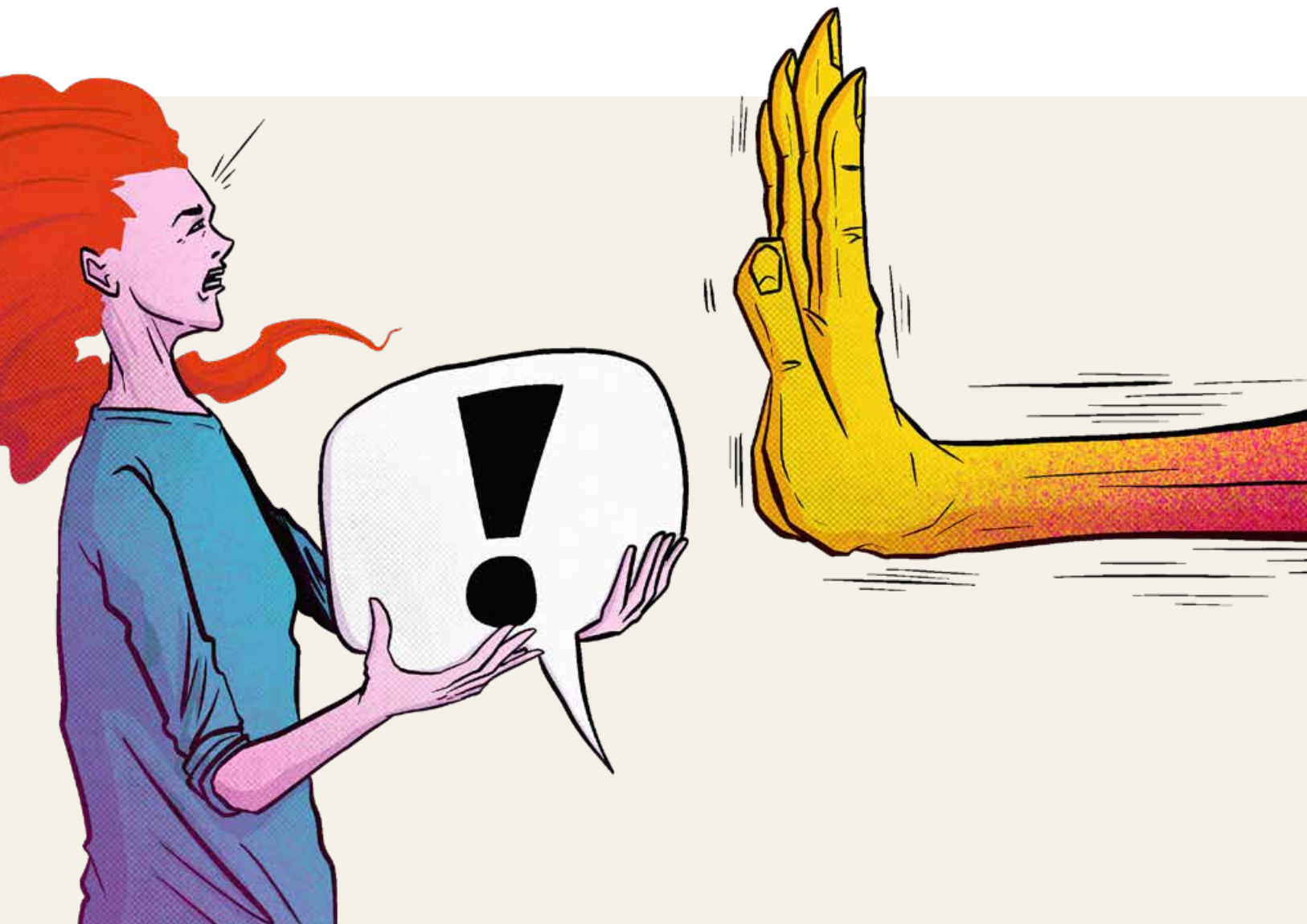
En stor del af FOAs medlemmer har svært at sige fra over for underbemanding, omsorgssvigt, dårlig ledelse og andre dårlige forhold på arbejdspladsen, viser ny undersøgelse.

Hun er ofte den eneste social- og sundhedsassistent til over 50 beboere på det jyske plejecenter, hvor hun arbejder.

For nylig fik forholdene utilfredse pårørende til at kritisere arbejdspladsen i de lokale medier. Men det blev ikke bedre af det.

”Det er vanvittigt, at jeg indimellem skal stå alene med sådan et kæmpe ansvar. Min nærmeste kollega er sygemeldt, så jeg kan bare vente, til hun er tilbage. Og arbejdsmiljøet og samarbejdet er så dårligt.”

Social- og sundhedsassistenten, som udtaler sig til Fagbladet FOA, ønsker

FOKUSSIDERNES ER SKREVET AF SARA RESTED SURI OG ALLAN WAHLERS | ILLUSTRATION: LAUGE HØSKULDSSON EILSØE-MADSEN

ikke at stå frem med navn, men redaktionen er bekendt med hendes identitet og historie.

Prøver at gå til sin leder

Kvinden er et billede på en kultur, hvor mange hellere vil bide sig i tungen end råbe højt om kritisable forhold. Det viser en ny undersøgelse.

Hvert fjerde FOA-medlem siger, at de har holdt kritik af forhold på arbejdspladsen tilbage af frygt for repressalier. Og mere end halvdelen af de adspurgte mener, at det vil få konsekvenser for dem at udtale sig offentligt om kritisable forhold på arbejdspladsen.

Det er ikke sådan, at den anonyme social- og sundhedsassistent bare ser til. Indimellem tager hun fat i sin arbejdsmiljørepræsentant eller går direkte til sin nærmeste leder med det, hun er utilfreds med.

Men hun stoler ikke på, at lederen kan håndtere udfordringerne. Og oppefra i systemet er der et massivt pres på, at hun holder kritikken for sig selv.

"Jeg har flere gange oplevet, at der kommer en mail fra den øverste chef i kommunen om, at der ikke er nogen, der må ytre sig om noget, når der har været sager fremme," fortæller hun.

Offentligt ansatte har ret til at udtale sig, fastslår formanden for FOAs Social- og Sundhedssektor, Tanja Nielsen. Hun er bekymret over, at der stadig er mange, der ikke tør ytre sig, når det ellers ville være på sin plads.

"Tavshedspligt er bundet op på de personlige forhold og den pleje og omsorg, man har været involveret i omkring den enkelte borger," siger Tanja Nielsen.

"Man må gerne udtale sig generelt. Så det er dybt bekymrende, når man som øverste leder sender en mail rundt, der siger noget andet. Medarbejderne skal have lov til at ytre sig." ★

Nye skandaler skal undgås

Sagen om Kongsgården har været en øjenåbner for Aarhus Kommune. Nu skal noget lignende forhindres med åbenhedstræning.

HAR HUN FORTRUDDT?

39-årige Manje Hasso havnede i orkanens øje, fordi hun valgte at stille sig frem i TV 2-dokumentaren 'Operation X: Nødråb i Natten'. En dokumentar, der rejste massiv kritik af bostedet Lynghuset i København, hvor Manje Hasso arbejdede, og som viste omsorgssvigt og forråelse blandt bostedets medarbejdere og ledelse.

Hvis en journalist ringer til sosu-assistent Christoffer Ranegaard Hvass, har han en lille pjece med gode råd til før, under og efter et interview samt hotlinenummeret til Aarhus Kommunes presseafdeling.

Pjecen blev delt ud på et tre timer langt kursus, han var på i slutningen af maj. Det blev kaldt 'Åbenhedstræning', og det var arrangeret af kommunen.

"Budskabet var, at man skal være åben over for pressen, for når man skaber en lukket mur, får pressen lov til at diktere historien," siger Christoffer Ranegaard Hvass.

At åbenhedstræningen er opstået i Aarhus Kommune er måske ikke helt tilfældigt. Det var her, TV 2 med skjult kamera på plejehjemmet Kongsgården i 2020 afslørede, hvordan beboeren Else blev udsat for grelt plejesvigt.

To tidligere ansatte fik efterfølgende bøder for grov pligtforsømmelse, en leder blev fyret, og dækningen i medierne var massiv.

Selv om Christoffer Ranegaard Hvass arbejder på et andet plejehjem end Kongsgården, husker han tydeligt, hvordan sagen påvirkede ham.

"Som tillidsmand var jeg selv en af de personer, journalisterne begyndte at ringe til. Det er ikke lige det sjoveste at sidde i den situation, og der var mange negative historier i forhold til at være ansat på plejehjem og i sosu-branchen," siger han.

Kongsgården var et lavpunkt

I Aarhus Kommune ser man sagen om Kongsgården som et lavpunkt, som man ikke må ramme igen. Det fortæller rådmænd for Sundhed og Omsorg, Christian Budde.

"Efter TV 2-dokumentaren oplevede man en lukket kommune, der gemte sig bag jura. Noget af det, vi lærte, var, at vi hele tiden skal stille os ved siden af medarbejderne og borgerne. Vi kan ikke holde til at være et lukket system," siger han.

Læs og se vores interview med hende om, hvordan hun bag efter har haft det med at stå frem.

Det er blandt andet derfor, Aarhus Kommune har valgt at lave åbenhedsstræning for ledere og medarbejdere.

”Vi har brug for at ændre en hel kultur omkring tillid og åbenhed. Ret hurtigt stod det klart, at hvis vi skal lykkes med at flytte os selv, skal vi gøre det sammen med medierne,” siger Christian Budde.

Tanja Nielsen, som er formand for FOAs Social- og Sundhedssektor kalder åbenhedsstræningen et godt sted at begynde. Men hun mener – ligesom Christian Budde – ikke, at den kan stå alene. Der skal også arbejdes med den psykologiske tryghed på selve arbejdspladserne.

”Hvis ikke medarbejderen har et tillidsfuldt forhold til lederen, så kan det være utroligt svært at have en god dialog og føle, at man rent faktisk tør bruge sin ytringsfrihed,” siger hun. ★

På Folkemødet i juni på Bornholm debatterede FOAs Social- og Sundhedssektorformand Tanja Nielsen ytringsfrihed med blandt andre rådmand Christian Budde fra Aarhus Kommune (th.).

GUIDE

DET KAN DU GØRE

Offentligt ansatte har ret til at ytre sig, hvis de ønsker det. Men det er altid en god idé at gøre det klogt, siger chefkonsulent i FOAs TR-afdeling Sune Rosdahl. Her er nogle af hans gode råd:

Første skridt er ofte at vende de problemer, du synes, der er, med dine kolleger. Prøv at samles og få sat nogle fælles ord på – så ved du også, at du ikke står alene med dine oplevelser.

Derefter bør du/I kontakte **TR eller AMR og FOA**. Man står stærkere, hvis problemet har været forsøgt rejst gennem **MED- eller SU-systemet**. I tilfælde af f.eks. voldsomme sparekrav eller generelle problemer med at rekruttere fagligt uddannet personale, er både ledelse og ansatte i samme båd. Så her kan det være nødvendigt at trænge igennem til beslutningstagerne i jeres kommune.

I kan også sende en **bekymringshenvendelse**. Den kan være med til at bryde de ’lydtætte vægge’, der kan være mellem arbejdspladser og beslutningstagerne. Forsøg at samle alle kolleger – på tværs af organisationsskel. **I står stærkest, hvis I lægger navn til**, og så mange som muligt bakker op om henvendelsen.

En bekymringshenvendelse fungerer bedst, hvis den giver **konkrete eksempler** og f.eks. beskriver, hvilke konsekvenser et sparekrav har for løsningen af opgaverne. Vær konkret og hold den gode tone. Kan der nævnes paragraffer i serviceloven, de ansatte ikke har mulighed for at leve op til?

Det hjælper også at sætte tal på.

Husk, at offentligt ansatte har lov til at ytre sig – men husk også, at der er en række regler. I skal være opmærksom på. Læs mere i FOAs materiale **’Sig det højt – gør det fagligt’**:

KILDE: CHEFKONSULENT I FOA, SUNE ROSDAHL, TASK FORCE ARBEJDSMILJØ OG ØKONOMI

KÆRE REGERING – HER ER PRINCIPPERNE, I BØR FØLGE

STRIIBEN | Debatten om den fremtidige sundhedsstruktur er så småt kommet i gang. I FOAs høringssvar om en ny sundhedsstruktur har vi valgt at give et bud på en række principper, som bør følges i den nye fremtid for sundhedsvæsenet:

- Fremtidens sundhedsvæsen skal være demokratisk styret. FOA foreslår, at udgangspunktet for dette er et nærhedsprincip, så det politiske ansvar er entydigt og tæt på der, hvor opgaverne varetages.
- Det er afgørende for FOA, at der tages alvorligt fat i et opgør med den sociale og geografiske ulighed i sundhed.
- FOA foreslår, at der er en tæt sammenhæng mellem en kommende sundhedsstrukturereform og reformen om en ældrelov. I særdeleshed så sundhedsopgaver integreres i helhedsplejen.
- Den ny sundhedsstruktur skal skabe bedre muligheder for at sikre og understøtte det gode borger- og patientforløb, som FOAs forskellige faggrupper, sammen med andre faggrupper, bidrager til.
- Der skal sikres størst mulig sammenhæng for borgerne. Ansvar og overgange mellem sundhedsvæsenets enheder skal være tydeligere.
- FOAs medlemmer skal have de nødvendige adgange til digitale løsninger og velfærdsteknologi, der skal understøtte borgerforløbene. Derfor mener FOA, det er en god idé, at ansvar og plan for digitale løsninger skal være et nationalt anliggende.
- De økonomiske ressourcer skal følge med på hele sundhedsområdet i takt med, at befolkningen vokser, og velstanden stiger. Der skal samtidig styr på medicinudgifterne.

Og så kan vi endnu engang gentage: Slip medarbejdernes faglighed løs! FOAs mange faggrupper kan meget i samspil med hinanden og andre faggrupper – de gode takter på ældreområdet må ikke drukne i en ny sundhedsstruktur. ★

MONA STRIIB
FORMAND

”

DE GODE TAKTER PÅ
ÆLDREOMRÅDET MÅ
IKKE DRUKNE I EN NY
SUNDHEDSSTRUKTUR.

X

@STRIIBMONA

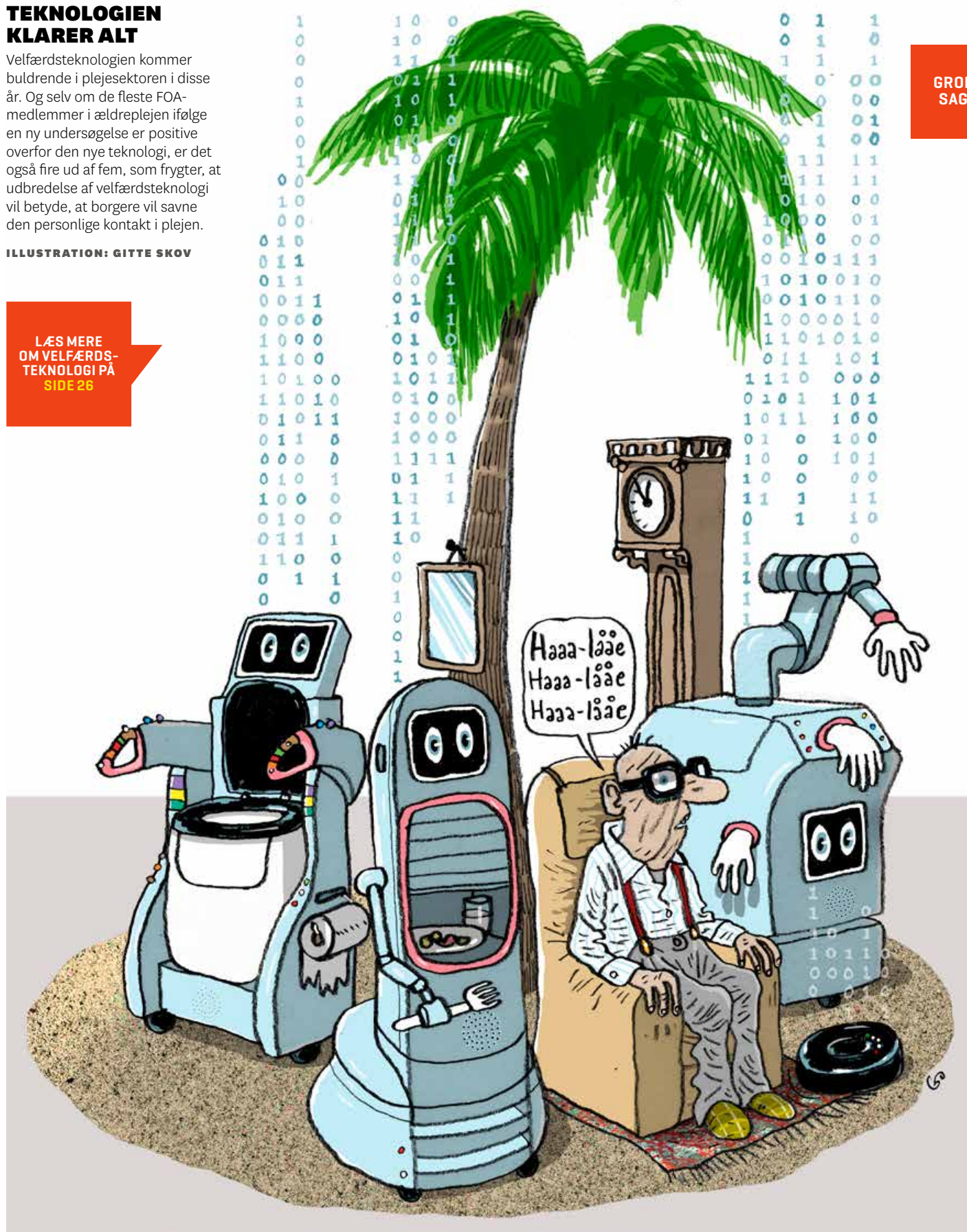
TEKNOLOGIEN KLARER ALT

Velfærdsteknologien kommer buldrende i plejesektoren i disse år. Og selv om de fleste FOA-medlemmer i ældreplejen ifølge en ny undersøgelse er positive overfor den nye teknologi, er det også fire ud af fem, som frygter, at udbredelse af velfærdsteknologi vil betyde, at borgere vil savne den personlige kontakt i plejen.

ILLUSTRATION: GITTE SKOV

LÆS MERE
OM VEFÆRDS-
TEKNOLOGI PÅ
SIDE 26

GROFT
SAGT

Anetts leder hjælp hende op fra sofaen

Med en konstruktiv tilgang fra arbejdsgiveren – og hjælp fra FOA på sidelinjen – fik dagplejer Anett Sølvberg Rosener igen mod på arbejdslivet efter en sygemelding.

AF LAURITS ERIKSEN | FOTO: ROBERT WENGLER

”

Jeg havde aldrig ondt i maven, når telefonen ringede. Den historie har jeg lyst til at råbe ud til alle.

ANETT SØLVBERG ROSENER
DAGPLEJER

Anett Sølvberg Roseners hus er fyldt med lykkelige minder fra et dagplejersliv.

Fryseren, der gemte på is i litervis. Den elskede kasse med legoklodser. Gyngestativet, der blev leget på, til det blev slidt.

Men også minder fra en tid, hvor alt gjorde ondt.

Det begyndte under coronapandemien, som især var svær for dagplejerne. Der var strenge krav til rengøring, og arbejdet i eget hjem uden kolleger var ensomt.

Efterfølgende skulle der ikke meget til at slå Anett Sølvberg Rosener ud. Da hendes mand besluttede at flytte fra hende, gik det galt.

”Jeg blev så syg, at jeg ikke kunne andet end at sidde dér hele dagen,” siger hun og peger på den grå hjørnesofa i dagligstuen.

”Jeg kunne ikke sove. Jeg kunne ikke spise. Jeg kunne ingenting.”

Anett Sølvberg Rosener gik til lægen, som fortalte hende, at hun havde stress. Hun måtte sygemelde sig fra sit arbejde.

”Okay, tænkte jeg, det var en overraskelse. Men når jeg så tænker tilbage, giver det hele jo mening.”

Anett vil inspirere andre

Det var omkring sygemeldingen, historien nemt kunne have taget den drejning, Anett Sølvberg Rosener frygtede.

At arbejdsgiveren, Svendborg Kommune, ville hive i hende for at få hende tilbage. At hendes leder ville ringe i utide og ikke anerkende hendes sygdom.

Men sådan forløb det heldigvis ikke.

”Der har aldrig været bebrejdelser eller pres fra nogen. Jeg havde aldrig ondt i maven, når telefonen ringede. Den historie har jeg lyst til at råbe ud til alle,” siger Anett Sølvberg Rosener.

En af årsagerne til det gode forløb var, at Anett havde en repræsentant fra FOA med til alle sygesamtaler.

”Når man er hovedperson i en sygesamtale, kan man godt blive forvirret over alle de ting, man skal holde styr på,” siger Kätthe Lund, sektorformand i FOA Sydfyn, som var bisidder ved Anetts sygesamtaler.

Anett Sølvberg Rosener (tv.) føler sig rigtig godt behandlet af Susanne Kjær Andersen, som er dagtilbudsleder i Svendborg Kommune.

"Anett har jo aldrig været til en sygesamtale før, og så kan det godt virke lidt officielt og farligt. Vi var der for at tage brodden af."

Og det er særligt trygheden, Anett i dag anerkender FOA for.

"Det var rart, at jeg vidste, der var nogen på min side. Mine tanker var alle steder, så Käthe holdt styr på det hele, når jeg ikke kunne," siger Anett Sølvberg Rosener.

Tager hul på et nyt kapitel

Efter fem måneder var Anett Sølvberg Rosener klar til at begynde på arbejde igen. Men i stedet for at få hende til at fortsætte, hvor hun slap, fornemmede hendes leder, at Anett havde brug for en frisk begyndelse.

"Medarbejdere skal begynde i det tempo, der passer dem, og man skal finde en balance, der hverken er for hurtig eller for langsom," siger Susanne Kjær Andersen, dagtilbudsleder i Svendborg Kommune.

Derfor blev Anett Sølvberg Rosener ansat i et nyt gæstehus for dagplejere, hvor hun det første stykke tid mest hjalp med praktiske ting.

"Vi vil gøre alt for at fastholde vores medarbejdere i dagplejen. Anett er en dygtig medarbejder, som er værdifuld at fastholde, så vi var fleksible og kreative for at finde den løsning, der kunne få hende tilbage," siger Susanne Kjær Andersen.

Anett Sølvberg Rosener fik timer hos en psykolog gennem PenSams sundhedsordning, og Svendborg Kommune tilbød hende et kursus i stresshåndtering.

"Jeg var lidt skeptisk, men jeg lærte, hvilke værdier i livet der betyder noget. De tanker, jeg ikke kan gøre noget ved, dem må jeg sende afsted, og så må jeg gøre noget ved dem, jeg kan," siger Anett Sølvberg Rosener.

Nu sælger Anett huset med de mange minder og bevæger sig ind i et nyt livskapitel. En fremtid, hun omfavner med håb og optimisme – takket være dem, der passede på hende i en svær tid.

"Det bedste råd, jeg kan give, er: Tag imod! Tag imod de tilbud, din arbejdsgiver og FOA kan tilbyde. Tag imod omsorgen fra andre, når du ikke selv har mere at give af." ★ LAUE@FOA.DK

DEN GODE SAMTALE

Käthe Lund fra FOA Sydfyn fortæller, at det har stor betydning, hvordan sygesamtaler bliver gennemført på arbejdspladsen.

Ledelsen i Svendborg Kommunes dagpleje er ifølge Käthe Lund et godt eksempel på, hvordan en arbejdsgiver har en god dialog med sin ansatte under et sygeforløb.

"Ledelsen har en fastlagt procedure om at fastholde kontakten til den sygemeldte. Det er ikke en sygesamtale, men nærmere en omsorgssamtale," siger Käthe Lund.

"Fokus skal være, hvad arbejdspladsen kan gøre for at få medarbejderen godt tilbage, fremfor hvilke forventninger, der er til den ansatte."

Har du brug for hjælp

Kontakt din FOA-fagforening via foa.dk/afdelinger

TEMA

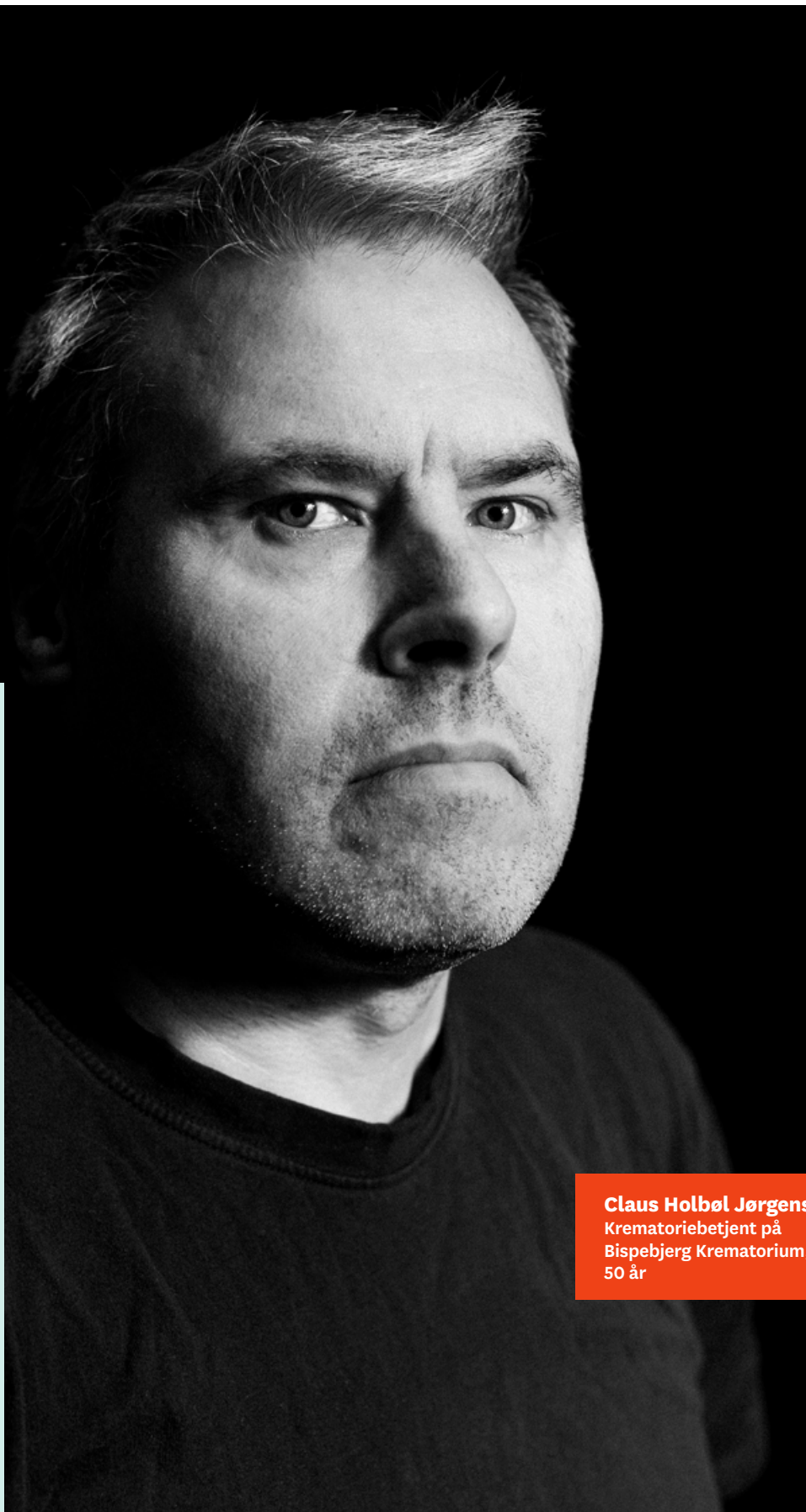
DØDEN OG ARBEJDET

Mange FOA-medlemmer møder døden i forbindelse med deres arbejde. Men selv om man professionelt ved, hvordan den håndteres, kan det stadig være hårdt menneskeligt. Her er fire forskellige fortællinger om døden – og nogle gode råd, du kan bruge.

MED DØDEN PÅ ARBEJDE

Mange af FOAs medlemmer er vant til at møde døden i forbindelse med deres job. Men bliver det nogen-
sinde hverdag? Og hvordan tackler man det bedst, når man bliver førstehandsvidne til mennesker, der siger farvel til livet på mere eller mindre naturlig vis? Mød fire forskellige tilgange på disse sider.

TEKST OG FOTO: RASMUS HARGAARD BREUM

”

DET MÅ IKKE FØLES SOM EN FABRIK

Det mest udfordrende ved det her job, er de små kister. Jeg kan huske, vi kremerede et barn, som var på min egen datters alder. I sådan en situation kan man godt mærke, at man ikke er helt død inde i. Jeg forestiller mig altid, at dem, vi kremerer, ligger fredfyldt i kisten med armene over kors. Det er ikke sikkert, det er rigtigt, men det er sådan, jeg tænker det.

Vi sørger for at gøre tingene med respekt og med fingerspitzgefühl. Det må ikke føles, som om vi arbejder på en fabrik. Jeg tror noget af det, der hjælper os til, at det ikke føles som en fabrik, er, at vi en gang imellem har det, vi kalder overværelser, hvor pårørende kommer og ser kisten køre ind i ovnen. Det husker os på, hvad det egentlig er, vi arbejder med.

Hvis der er en med en fødselsdato, som er tæt på min, bliver man mindet om sin egen dødelighed. Jeg ved også, at jeg vil kremeres, når jeg dør. Sådan tror jeg, de fleste krematorer har det. Alternativet er at blive jordbegravet, og den proces der sker, når man er lagt i jorden, synes jeg ikke lyder særlig tiltalende. Jeg ved jo godt, jeg er død og kan være ligeglad, men alligevel.

Claus Holbøl Jørgensen
Krematoriebetjent på
Bispebjerg Krematorium,
50 år

Daniel Kunz
Obduktionstekniker
på Sygehus Lillebælt,
44 år

”

NOGLE KASTER SIG NED PÅ JORDEN OG GRÆDER HØJLYDT

Første gang jeg som portør skulle køre en seng med en afdød over i sygehuskapellet, tænkte jeg 'Hvad nu, hvis vedkommende rejser sig op?' Jeg kunne mærke varmen, der steg op ad halsen og helt op over ørerne. Hjertet og tankerne hamrede afsted. Og så lige pludselig en dag har du vænnet dig til det.

Folk reagerer forskelligt, når de mister. Nogle er vrede og skælder ud på den døde. Jeg har endda engang oplevet en pårørende slå på den døde i frustration. Nogle kaster sig ned på jorden og græder højt, når de ser deres afdøde familiemedlem. Jeg kan da godt mærke, at der sker noget med mig, når jeg har med berørte pårørende at gøre, men jeg har aldrig grædt med dem.

Da jeg selv fik børn, kunne jeg også mærke, at jeg tænkte lidt ekstra over nogle ting. Selen i barnevognen skulle ikke være for løs, og vindueskarmen var fastspændt sikkert. Og selvfølgelig skal de have lov til at klatre i træer, de skal bare ikke gøre det i en hættetrøje. Nogen vil nok synes, jeg er paranoid. Jeg mener bare, jeg passer lidt på, fordi jeg har set det ske. Børn er døde på den måde.

Jeg har da også gjort mig store tanker om, hvad der skal ske med mig. Der er et papir med min underskrift, hvor der står, jeg skal strøs ud over åbent hav. Jeg kan godt lide havet og åen, men nu må man jo ikke sprede aske i vandløb. Det kunne jeg jo godt tænke mig, at man måtte. Jeg elsker at gå langs åen, se og høre vandet.

”

DET KAN VÆRE EN GOD TING, AT BARNET DØR

Første gang et barn, jeg passede, døde, lagde jeg mærke til, hvor hurtigt dødsstivheden indtrådte. Det var vildt – jeg syntes faktisk, det var fysisk ubehageligt at røre ved så stift et barn dengang. Man kunne godt tro, at det ofte sker, at børn dør på vores afdeling, men i løbet af mine 27 år her, er det færre end 10 af dem, jeg har passet, som er døde.

’Godt, det ikke er mig’. Det hviskede en hospitalspræst, vi havde, altid til sig selv, inden han gik ind på en stue for at tale med forældrene til et dødeligt sygt barn. Det lyder ikke ret sympatisk, men hvis man øver sig i at tænke den tanke, at det ikke er min sorg, så bliver det nemmere at være i rummet med de her dybt ulykkelige mennesker, som er ved at miste det dyrebareste, de har.

Hvis det er et barn med en medfødt hjertefejl, hvor lægerne har prøvet alt muligt, og man kan se, barnet har det skidt, så kan det faktisk være en god ting, at barnet dør. Forældrene har været der på første, anden, tredje, fjerde måned og er ved at blive slidt i stykker. Det er en meget kort historie, forældrene får om deres barn, og selv om det er utrolig trist for dem, så er døden måske ikke så skidt endda.

Det kan være svært at arbejde i et rum, hvor man kan mærke så meget uro og ængstelse. På den ene side er der nogle fortvivlede forældre, som har en masse spørgsmål, og på den anden side er der en masse praktiske opgaver, som skal løses. Hvis man bare kunne dele sig i to, ville det være meget nemmere.

Henriette Ghimire
Sygehjælper på Børnehjerteintensiv
Afdeling på Rigshospitalet,
54 år

”

DEN LUGT SLOG MIG HELT UD

Det er alt det, der opstår omkring et dødsfald, som gør mig våd i øjenkrogen. En børnefamilie, hvor en mor, en far eller et barn er død. Det er levende mennesker, der reagerer, og jeg tænker, det lige så godt kunne have været en af mine nære.

Jeg så en død mand første gang, da jeg havde været ansat under en uge. Det var en afdød, der skulle flyttes over i kisten – dengang havde Falck en aftale om at hjælpe bedemanden i private hjem. Han havde nok ligget et stykke tid, for da vi begyndte at flytte rundt på ham, kom en grim lugt ud af hans mund. Det er det, jeg bedst husker fra den dag. Den lugt slog mig helt ud.

Jeg synes nærmest, det er ligskænding at skulle genoplive en 93-årig. Døden indtræffer naturligt på et eller andet tidspunkt, når man er over 90. Der er bare nogle regler, vi skal følge som ambulancebehandlere. Heldigvis har de nogle steder regler for, at beboerne ikke nødvendigvis skal genoplives, når de dør.

Det er ikke fordi, man ikke må blive ked af det i det her job. Man må gerne vise, at man bliver berørt af oplevelserne. Og hvis vi har været udsat for noget særligt alvorligt, får vi også tilbudt psykologhjælp. Sådan har det ikke altid været. Engang var der en tendens til, at man slet ikke måtte vise, at man blev berørt. Sådan er det heldigvis ikke længere.

Iver Sørensen
Ambulancebehandler ved
Præhospitalet Base Randers Nord,
67 år

NÅR EN BORGER DØR

Nogle gange bliver man mere ramt af sorg, når en borger dør, end man gør andre gange. Det er ikke til at forudsige, præcis hvordan man reagerer. Her er nogle ting, der er vigtige at vide, hvis du føler dig ramt.

GUIDE

Hvorfor føler jeg sorg, når en borger dør?

Selv om man udelukkende har en professionel relation til et andet menneske, kan det godt være sorgfuldt, hvis vedkommende dør. Det kan skyldes tabet af selve relationen, omstændighederne og/eller forhold fra ens eget liv omkring tab. Måske har du mistet et nært familiemedlem på næsten samme måde, og derfor kan der være nogle følelser, som lige pludselig kommer op til overfladen igen.

Følelserne kan være forskellige – man kan være ked af det, føle vrede eller begge dele på samme tid. Lettelse kan også være en del af det, hvis det har været et langt og svært sygdomsforløb.

Det vigtigste budskab er, at det er fuldstændig normalt at føle sorg, når du møder dødsfald i forbindelse med dit job.

Hvorfor bliver jeg ked af det, hvis det er en borger, jeg ikke har en relation til?

Der kan også være tale om en empatireaktion, som ikke skal forveksles med sorg. Det kan være, hvis man for eksempel oplever et barn eller en ung person, som pludselig dør. Her kan man mærke de pårørende og sætte sig ind i deres følelser i en vis udstrækning. Måske har man også her selv oplevet noget lignende, som kan udløse uventet stærke følelser, fordi minderne kommer op til overfladen igen.

At arbejde med mennesker er fra tid til anden følelsesmæssigt belastende. Blandt andet når der er dødsfald involveret. Men selv om man som fagperson kender risikoen, er det stadig normalt at reagere på dødsfald – både de voldsomme og uventede dødsfald og de mere forventede dødsfald. Og det er meget forskelligt, hvordan vi reagerer.

Er det uprofessionelt at føle sorg?

Ved en følelsesmæssig reaktion i en arbejdssammenhæng har mange måske tanker som 'Er jeg ikke er i stand til at håndtere mit arbejde?' eller 'Er jeg ikke stærk nok?'. Men det er ikke uprofessionelt at føle sorg. Til gengæld kan det være et problem ikke at tage vare på sig selv, når man reagerer. I følelsesmæssigt påvirkede perioder af livet har man mindre overskud til for eksempel at varetage sit arbejde, og det skal man være klar over.

Er det uprofessionelt ikke at føle sorg?

Nogle gange oplever man, at ens kolleger reagerer på en situation på arbejdet, uden at man selv bliver påvirket. Det er lige så normalt som at reagere. Her er det vigtigt at være opmærksom på, om det ikke at føle for eksempel sorg handler om, at man reelt ikke oplever et tab, eller om det reelt handler om at skubbe en følelsesmæssig reaktion fra sig, som man ellers burde håndtere.

Hvordan skal jeg håndtere sorgen?

I første omgang er det godt at mærke efter, hvordan man har det. Fylder hændelsen stadig meget næste dag, bør man handle på det.

Det er vigtigt at tale om det, du har oplevet. Brug dit netværk af kolleger, familie eller venner, din leder, din arbejdsmiljørepræsentant, din tillidsrepræsentant – eller hvem du har tillid til. Det kan også være din læge eller et tilbud om psykologhjælp i en sundhedsordning. Mange klarer det dog uden en psykolog.

Igen skal man huske, at det er normalt at føle sorg og vigtigt at få talt om sorgen.

Hvordan ruster jeg bedst mig selv?

Målsætningen er ikke at undgå at blive ramt af sorg. Målsætningen er at vide, hvordan vi tager os af sorgen. Du kan på forhånd sætte dig ind i, hvad der er arbejdspladsens politik på området, og hvor du finder hjælp. Er der en sorgpolitik? Hvem kan du tale med? Det hjælper os at vide, at værktøjskassen er i orden.

Hvad kan jeg gøre på min arbejdsplads, hvis jeg mener, at der mangler en sorgpolitik i forhold til, når en borger dør?

Hvis man er usikker på arbejdspladsens retningslinjer ved for eksempel sorg relateret til arbejdet, kan man gå til sin leder, arbejdsmiljørepræsentant, arbejdsmiljøleder eller tillidsrepræsentant. Det vil også være til dem, at man kan rejse ønsket om en sorgpolitik – også en, der tager højde for den sorg, man kan føle i forbindelse med en borgers død.

KILDE: IDA TETZLAFF, PSYKOLOG, FALCK

EN HELDIG KARTOFFEL

FAGLIGT TALT | En varm kartoffel, en heldig kartoffel, kartoffelkur eller at hygge sine egne kartofler. Danmarks nationale rodknold optræder alle vegne i vores kultur. Meget mere dansk bliver det ikke – på trods af at den oprindeligt kommer fra Sydamerika og først dukkede op på vores breddegrader, efter at spanierne tog den med som en sidegevinst af deres invasion for et halvt årtusinde siden.

I dag er kartofflen en helt central del af god ernæring og en vigtig ingrediens, når køkkenansatte landet over skal tilrettelægge gode og klimavenlige nærrende måltider til både børn, voksne og ældre i landets dagtilbud og plejehjem.

Kartofflen er botanisk set en rodfrugt ligesom guleroden, rødbeden og sellerien, men ernæringsmæssigt er den ikke en grøntsag. Kartofflen har et højere indhold af stivelse og et lavere indhold af bioaktive plantestoffer end andre rodfrugter. Og så er den betydeligt mere nærrende og indeholder færre kalorier end pasta og ris.

Kartofflen er også så heldig, at den er omdrejningspunktet for årets maddag, som bliver afholdt 25. september. Vores mål med den årlige Maddag er at hylde køkkenpersonalet og dem, der serverer maden. Dem, der sørger for at de offentlige måltider er sunde, næringsrige, bæredygtige og velsmagende. Og som noget nyt er maddagen også for ældre på plejehjem.

Du kan stadig nå at være med – læs mere på side 6-7 her i bladet. ★

Pia Nielsen
PIA NIELSEN
SEKTORFORMAND

”

**MEGET MERE DANSK
BLIVER DET IKKE
– PÅ TRODS AF AT DEN
OPRINDELIGT KOMMER
FRA SYDAMERIKA.**

X

@KOSTOGSERVICE

KORT
OG
GODT

GRAVIDE PÅ NATTEVAGT HAR FÅET NYE RETTIGHEDER

Fra det øjeblik en arbejdsgiver får at vide, at en ansat med natarbejde er gravid, må der gå to uger, til vagtplanen er rettet til, så den gravide højst må udføre natarbejde én gang om ugen. Det er en del af den overenskomst for offentligt ansatte, der blev vedtaget tidligere på året.

Økonomisk må en graviditet heller ikke koste. Den gravide skal stadig have en løn, der svarer til det, hun ville tjene som nattevagt.

Ny forskning viser, at natarbejde øger risikoen for abort.

Læs mere her

OK25 BLIVER SKUDT I GANG

Overenskomsten for de privatansatte FOA-medlemmer skal fornyes næste år. Derfor vil der igennem hele efteråret være møder i hele landet, hvor det skal debatteres, hvilke krav der sendes til arbejdsgiverne denne gang.

FOAs næstformand Thomas Enghausen forventer, at bedre løn endnu en gang får topprioritet, ligesom forbedringen af arbejdsmiljø og -forhold bliver vigtig.

Tag kontakt til din lokale fagforening, hvis du vil være med til at arbejde med kravene til arbejdsgiverne.

Læs mere her
Foa.dk/ok25

ARKIVFOTO: ROBERT WENGLER

Køkkenmedhjælpere slides mentalt

Køkkenmedhjælpere er blandt de faggrupper, hvor relativt mange føler sig mentalt udkørte, når de har rundet 50 år. Det viser nye tal fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA).

Seks procent svarer, at de i høj eller meget høj grad føler sig psykisk nedslidte. Det er lidt højere end gennemsnittet i undersøgelsen og på niveau med for eksempel

rengøringsassistenter. Værst står det til blandt modne socialpædagoger, hvor 14 procent dør med psykisk nedslidning.

"Debatten om nedslidning har fyldt meget i Danmark, men der er indtil nu ikke blevet sat tal på, hvor mange af de beskæftigede der føler sig nedslidte," siger professor Lars Andersen fra NFA.

Nu har vi igen set en hæsleg sag, hvor en au pair på ulækreste vis er blevet misbrudt (...) Derfor kan det kun gå for langsomt med at ændre de regler.

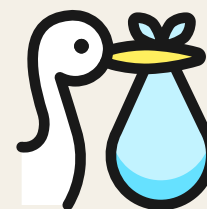
PIA HEIDI NIELSEN

FORMAND, KOST- OG SERVICESEKTOREN

Om en sag, hvor en 45-årig mand ved Retten i Kolding blev dømt for at udnytte en 28-årig au pair. FOA har i årevis kæmpet for at få ændret au pair-ordningen til en såkaldt familiehjælperordning.

Læs mere her

64.000

nyfødte er, hvad der cirka forventes i 2030. Det er 8.600 færre, end man tidligere har forventet, oplyser Danmarks Statistik. Dermed ser det ud til, at behovet for uddannet pædagogisk personale vil være knap så stort til den tid, som det før har været vurderet.

ER DIN CHEF EN HØVDING ELLER ET DUMT SVIN?

Danskere vil ikke længere finde sig i chefer, der er sure, fraværende og tyranniske.

Det er budskabet i bogen 'Gid min chef var høvding', som netop er udkommet.

Forfatterne Christian Groes og Dennis Nørmark mener i stedet, at tiden er kommet til, at cheferne bliver mere som indianernes høvdinge – lyttende og ydmyge.

På den måde får man medarbejderne med sig og skaber rummelige og dynamiske arbejdspladser. Som

inspiration rummer bogen historier fra gamle dages stammesamfund og om nutidens 'moderne høvdinge'.

NYT VÅBEN I KAMPEN MOD DEMENS

Forskere på Københavns Universitet har udviklet et nyt værktøj i kampen mod demens. Det nye værktøj gør det væsentlig hurtigere at analysere protein-klumper – det løser en udfordring på få minutter, som før ville tage flere uger.

Det er, når proteinerne klumper sig sammen i forskellige former, som ikke længere løser nogen funktion, at der udvikles for eksempel kræft eller demens.

Demens er en frygtet sygdom, som næsten 100.000 danskere over 65 år lever med.

KILDE: MEDTECHNEWS

Lamai fik erstatning efter seks års mobning

Køkkenmedhjælperen Lamai blev dagligt chikaneret af arbejdspladsens kok. Nu har hun fået kompensation, fordi arbejdsgiveren ikke tog ansvar for det psykiske arbejdsmiljø.

TEKST OG FOTO: MORTEN BRUUN

Hun var glad for børnene. Hun var glad for opgaverne. Og hun var også glad for langt de fleste af kollegerne i den københavnske dag-institution, hvor hun arbejdede som køkkenmedhjælper. For eksempel mindes hun, hvordan pædagogerne godt kunne finde på at komme forbi og rose hende, når hun var alene i køkkenet.

Men når hun kigger tilbage på sine godt seks år på arbejdspladsen, er det en helt anden følelse, der overskygger de gode oplevelser:

”Det var voldsomt ubehageligt,” siger den 59-årige kvinde, som ikke vil have sit rigtige navn frem. Lamai er derfor et opdigtet navn.

Ubahaget skyldes den kok, der havde det daglige ansvar for køkkendriften. Han mobbede og chikanerede Lamai så groft, at hun i 2021 – efter blandt andet flere sygdomsmeldinger – måtte forlade arbejdspladsen med diagnosen kronisk depression.

Sidste år anerkendte Arbejdsmar-

kedets Erhvervssikring (AES), at der var tale om en arbejdsskade – med en mengrad på 20 procent.

Hun fik erstatning og senere også kompensation for svie og smerte samt tabt arbejdsfortjeneste, da Københavns Kommune indgik forlig og her vedstod sit ansvar for forløbet som arbejdsgiver.

Samlet har Lamai nu fået udbetalt 360.000 kroner, hvor hovedparten – cirka 250.000 kroner – er skattefri. Det er hun naturligvis glad for, men det er ikke pengene, der betyder mest.

”Jeg føler, der er sket en form for retfærdighed. I lang tid regnede jeg ikke med, der var nogen, der ville tro på mig. Men det gør de, og det betyder rigtig meget,” siger hun.

Konstant kigget over skulderen

Lamai har asiatiske rødder, men har boet i Danmark i 30 år. Hun har taget folkeskolens afgangsprøve, hun taler dansk og har uden problemer haft ufaglært arbejde på to andre arbejds-

pladser, før hun blev ansat som køkkenmedhjælper.

Alligevel var det hendes danskevner og hendes faglige færdigheder, som kokken ifølge afgørelsen fra AES kritiserede, når han dagligt, ugentligt eller månedligt – alt afhængigt af hans humør – var efter Lamai.

Det fremgår også, at han overvågede hende og indledte skænderier, hvis opgaverne ikke var udført til hans tilfredshed.

”Han kiggede mig hele tiden over skulderen og var efter mig. Til sidst turde jeg slet ikke gøre noget uden at spørge. Det har jeg aldrig oplevet på andre arbejdspladser,” siger Lamai.

Hun var klar over, at noget var galt, da kokken skulle på ferie, og stemningen ændrede sig markant, mens han var væk. Kort efter involverede hun lederen i problemerne, og kokken fik besked på at dæmpe sig.

Men mobberiet begyndte igen, da lederen holdt op. Og der blev ikke lagt låg på, da en ny leder tiltrådte et år

senere. I stedet fortsatte samarbejdsproblemerne i køkkenet.

"Jeg synes, jeg var overladt til mig selv og stod meget alene med det," siger Lamai.

På arbejdspladsen var kokkens humørsyge velkendt. To pædagogiske medarbejdere har over for AES støttet Lamais udsagn og blandt andet oplyst, at han generelt talte ned til de fleste på arbejdspladsen. Den ene omtaler hans temperament som 'hidsigt', mens den anden fortæller, at alle kunne høre det, når Lamai blev overfuset.

Støttet af to kolleger

Ingen af vidnerne har dog direkte overværet episoderne i køkkenet. Men det har heller ikke været afgørende for AES. Her hæfter man sig blandt andet ved, at to vidner støtter hendes fremstilling, selv om de ikke kan bekræfte episoderne direkte.

"Samlet set vurderer udvalget, at det i tilstrækkelig grad er sandsynliggjort,

at du har været udsat for chikane, herunder nedladende udtalelser fra en kollega, der vurderes at have udgjort en ekstraordinær belastning i forhold til udviklingen af depression," skriver AES.

Den afgørelse reagerede Michelle Khaleque, der er faglig medarbejder i FOA-fagforeningen KLS, prompte på. Hun mente, arbejdsgiveren havde svigtet sit ansvar i sagen, og den fornemelse støttede juristerne i FOAs arbejdsskadeteam.

"Det er ledelsens pligt at sætte ind over for den slags," siger Michelle Khaleque, som er glad for, at Københavns Kommune er enig og nu har indgået forlig i stedet for at lade en domstol sætte sidste punktum.

'Megafantastisk' afgørelse

FOA modtager løbende sager fra medlemmer, der har været udsat for mobning og chikane, hvor det er relevant at se på, om arbejdsgiveren har svigtet sit ansvar.

Ingen overværede direkte, at Lamai – som står med ryggen til på billedet, fordi hun ikke ønsker at stå frem med hverken ansigt eller sit rigtige navn – blev mobbet og chikaneret. To kollegers støtte blev dog afgørende for, at faglig sagsbehandler i KLS, Michelle Khaleque (th.), kunne løfte sagen videre i systemet.

Aktuelt behandler juristerne således en håndfuld sager, der minder om Lamais. Og det er også i det lys, at Maria Klingsholm, der er fagpolitisk ordfører i FOA, kalder det 'megafantastisk', at AES har tillagt vidnerne forklaringer afgørende vægt, selv om de ikke overværede enkelte episoder.

"I Lamais sag har de understøttet, at der var en giftig kultur og tone. Det er vigtigt at huske på i tilsvarende sager om arbejdsskader, der skyldes mobning og chikane," siger Maria Klingsholm.

Københavns Kommune vil ikke kommentere den konkrete sag, men fastslår i et skriftligt svar, at kommunen ikke accepterer krænkende adfærd på arbejdspladsen. Alle skal behandles med respekt og værdighed og opleve det som trygt og sikkert at gå på arbejde.

Aldrig mere daginstitution

Lamai er stadig mærket af hele forløbet. Hun siger, at hun er meget mere tilbageholdende end tidligere, hun har sværere ved at have tillid til andre, og hendes selvværd er lavt.

Det til trods, er hun tilbage på arbejdsmarkedet og har fået job i en privat cateringvirksomhed.

"Jeg kan godt savne børnene, men jeg skal ikke tilbage til en daginstitution igen," siger hun. ★ MOBR@FOA.DK

Fagbladet FOA er bekendt med Lamais rigtige identitet.

Teknologien er vores forlængede arm

På Regionshospitalet Gødstrup står de moderne løsninger i kø. Alt fra sensorstyrede robotter til sengeelevatore og et omfattende rørpostsystem letter arbejdet for de 350 serviceassistenter.

AF MARTIN HUNGBERG | FOTO: TOBIAS STIDSEN

Da hospitalsserviceassistent Heine Kristiansen blev klar over, hvor omfattende en rolle, teknologiske løsninger ville få på det nye såkaldte supersygehus i Gødstrup, blev han noget nervøs.

”Jeg kunne se på planerne, at det ville komme til at ændre den måde, vi var vant til at arbejde på i det gamle regionshospital i Herning, hvor jeg kom fra. Derfor var min største bekymring selvfølgelig, om det ville gå ud over vores faggruppe. Måske kunne vi ende med at blive overflødige i et eller andet omfang,” fortæller Heine Kristiansen, der også er fællestillidsrepræsentant.

Bekymringerne viste sig dog at blive gjort til skamme, da de mange medarbejdere flyttede arbejdsplads til de nye rammer i Gødstrup i 2022.

”Der var nogle begyndervanskeligheder med teknikken, som frustrerede os. Samtidig er vi jo vanedyr, som først skal lære en ny måde at arbejde på. Men derefter tog det også fart. Jeg oplever de her nytænkende løsninger som rigtigt velfungerende i dag,” lyder det fra hospitalsserviceassistenten.

Velfærdsteknologien gennemsyrrer supersygehuset og er blevet en naturlig del af hverdagen.

”Der spares rigtig mange skridt for os serviceassistenter og mange besværlige og hårde løft, når vi har det her høje niveau af velfærdsteknologi. Et godt eksempel er vores sengeelevatør, der fungerer lidt som en kæmpe colaautomat, hvor sengene er placeret oven på hinanden bag en dør. Bestiller man en seng på skærmen, bliver den nærmeste i rækken skubbet ud, og døren til elevatoren åbner sig, når sengen er klar til dig,” fortæller Heine Kristiansen.

100 senge hver eneste dag

I alle fire hjørner på sygehuset findes en sengeelevatør, hvor man kan få leveret en ren seng eller aflevere en uren. Der er 17 senge i hvert tårn, og cirka 100 senge går igennem systemet hver eneste dag. De fire hjørner med senge kan tilgås fra alle etager.

”Når det er så stort et sygehus med så mange patienter, ville det være tidskrævende, hvis vi hele tiden skulle køre sengene op på sengevaskeriet og tilbage igen. På selve sengevaskeriet er der også

tænkt nyt. Det fungerer lidt som en bilvask, der spuler fra alle sider i forskellige stadier,” siger Heine Kristiansen.

Bevæger man sig ned i kælderen under Regionshospitalet Gødstrup, vil man sandsynligvis blive mødt af de 15 robotter, AGV’ere (Automated Guided Vehicle), der er styret af sensorer monteret på væggene og kører rundt på de endeløse gange. Hovedopgaven for robotterne er at hente og bringe sorteret affald, sterile varer samt de mange pakker, de får ind i varemodtagelsen.

”AGV’erne er vores forlængede arme. Her i varemodtagelsen er robotterne programmeret til at køre hen til en bestemt bane, hvor de får de relevante ting læsset på. Det fungerer rigtig godt,” siger Bent Kjærside, der er hospitalsserviceassistent og har sin faste plads og det store overblik i varemodtagelsen.

”De er meget sikre at have med at gøre, og de stopper altid på god afstand, hvis de møder en udfordring undervejs. Vi er blevet vant til dem efterhånden. Det er serviceassistenter, der på en skærm definerer opgaven til AGV’erne og bestiller dem, når der er brug for dem, og det er der jo tit.”

Robotterne kan selv tilkalde og tage elevatore på sygehuset, og de kører samlet set 300-400 ture i døgnet.

De er blot et af eksemplerne på, hvorfor Heine Kristiansen som fællestillidsrepræsentant ikke længere er nervøs for velfærdsteknologien. ★

Heine Kristiansen er hospitalsserviceassistent på supersygehuset i Gødstrup. Først var han skeptisk overfor den velfærdsteknologi, som bygningerne er spækket med. I dag er han meget begejstret.

Sengevaskeren på supersygehuset i Gødstrup er en del af et kæmpe system, der transporterer det tunge hospitalsudstyr rundt, så serviceassistenterne ikke skal slide så meget på deres kroppe.

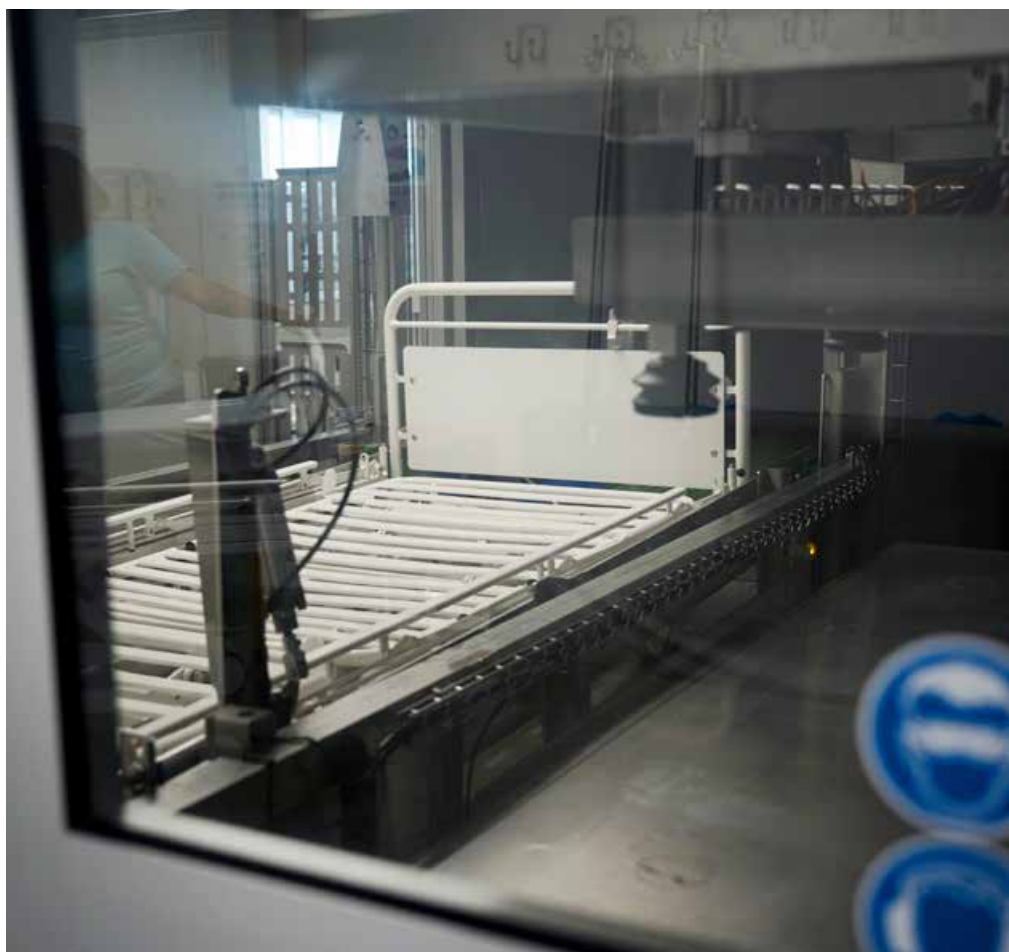

RØRSYSTEM SØRGER FOR POSTEN

Der findes løsninger på Regionshospitalet i Gødstrup, som er mindre synlige. Én af dem er rørposten, som der findes én station af på hver afdeling. Rørene løber i mellemrummet mellem etagerne, og de bliver især brugt til at sende mindre genstande rundt på hele supersygehuset, eksempelvis blodprøver, medicin og dokumenter, der skal til makulering.

”Står du på fødeafdelingen og skal levere noget til en afdeling langt væk, så kan der snildt være tale om en afstand på 500 meter, og det tager jo tid at gå. Alternativt skulle det være en serviceassistent eller en piccoline, der tog turen og måske forinden sørgede for at samle ind fra flere afdelinger, fortæller Heine Kristiansen.

Når der kommer post i et rør, får man besked på sin arbejdstelefon.

UNDERSØGELSEN OM ROBOTSTØVSUGERE

To tredjedele er enige eller delvist enige i, at de oplever, at brugen af robotstøvsugere forringer rengøringsstandarden hos borgerne.

Generelt er 72 procent dog helt eller delvist enige i, at de er positivt indstillet overfor robotstøvsugere i ældreplejen.

Tallene er på baggrund af de 138, som i medlemsundersøgelsen om velfærdsteknologi svarede, at de i forbindelse med deres arbejde mødte borgere, der benytter robotstøvsugere.

KILDE: MEDEMPULSEN, FORÅRET 2024

ROBOTSTØVSUGEREN SKABER DEBAT:

Ren fornøjelse eller beskidt beslutning?

Er der noget, der fører forskellige meninger med sig, er det brugen af robotstøvsugere. Fagbladet FOA har kigget på argumenterne for og imod.

AF LAURITS ERIKSEN OG ALLAN WAHLERS | FOTO: RASMUS HARGAARD BREUM

Rikke Rasmussen
Social- og sundheds-
hjelper

Hjemmeplejen i
Nordfyns Kommune

**Birger Benjamin
Petersen**
Social- og sundheds-
assistentelev

Hjemmeplejen i
Kalundborg Kommune

I deén med robotstøvsugere er god, men det er slet ikke en perfekt løsning.

Det mener social- og sundhedshjælper Rikke Rasmussen fra hjemmeplejen i Nordfyns Kommune, hvor den rullende rengøringshjælp blev indført for nogle år siden.

"Vi oplever tit, at der er problemer. Enten får borgerne ikke sat dem til, eller også har den ikke støvsuget ordentligt," siger hun.

"Så skal vi alligevel hen og feje, inden vi kan vaske gulvet. For det fungerer ikke at køre en våd moppe rundt i skidt. Det

er måske borgernes egen skyld, men jeg kan jo ikke bare efterlade det halvbeskidt, for så føler jeg ikke, jeg har gjort mit arbejde," siger Rikke Rasmussen.

Ifølge DR har mere end 30 kommuner enten indført robotstøvsugeren i hjemmeplejen eller har planer om det.

Bedste løsning efter forholdene

Anderledes positiv er social- og sundhedsassistentelev Birger Benjamin Petersen fra hjemmeplejen i Kalundborg Kommune.

"Der kommer flere ældre, og efterspørgslen på personale kan ikke følge

FOR

Mindsker slid på krop

Sparer tid, så man kan fokusere på borgernære opgaver

Sparer penge

Nemme at bruge, særligt på glatte gulve

Kan støvsuge hver eneste dag

Fylder ikke så meget

IMOD

Har svært ved at støvsuge i alle hjem på grund af indretning

Skal tømmes ofte, hvilket kan være besværligt

Nogle borgere kan ikke administrere det tekniske

Gør ikke grundigt nok rent, hvilket kan medføre dårlig hygiejne og i værste fald mere syge borgere

Fungerer ikke for borgere med demens

med. Robotstøvsugeren kan frigive tid, og de minutter skal bruges på flere af de nødvendige opgaver, i stedet for at vi hele tiden skal hoppe over, hvor gærdet er lavest," siger Birger Benjamin Petersen.

Han vil ikke kalde sig selv direkte tilhænger af robotstøvsugere, men han mener, at det er den rigtige løsning, så længe der er mangel på personale.

"I en ideel verden havde vi tid til at støvsuge hele huset og tage en tår kaffe med borgeren bagefter. Men det er ikke muligt lige nu, desværre."

God, der hvor det giver mening

Formanden for Social- og Sundhedssektoren i FOA, Tanja Nielsen, er tilhænger af robotstøvsugerne. Men med visse forbehold.

"Jeg synes, robotstøvsugere er en rigtig god idé, hvor det giver mening. Men man skal vurdere fra borger til borger, hvem der har gavn af den."

Tanja Nielsen har på nærmeste hold oplevet både et godt og et dårligt eksempel.

"Hos min daværende svigermor var robotstøvsugeren velfungerende. Hun syntes, det var hyggeligt, at der kom den der fidus, som drønedede rundt på gulvet. Omvendt sagde min gamle far, da kommunen indførte dem, at han skulle ikke have en robot kørende rundt."

Ifølge Tanja Nielsen kan der opstå konflikter, hvor plejepersonale bliver en skydeskive for frustrationer:

"FOAs medlemmer er frontpersonalet, og de står desværre på mål for rigtig mange af de politiske beslutninger, der bliver truffet."

Hvad kunne et godt svar være i sådan en situation?

"Jeg tror, jeg ville sige: 'Jeg kan godt forstå, at du er frustreret, men det er jo desværre en politisk beslutning, der er truffet her i kommunen. Hvis du har noget at sige om det, så kontakt politikerne. Det er dem, der kan ændre det her'."

En test fra Forbrugerrådet Tænk viste sidste år, at robotstøvsugere ikke egner sig til grundig rengøring. Jo mere fri gulvplads og jo glattere gulv, desto bedre fungerer den. ★

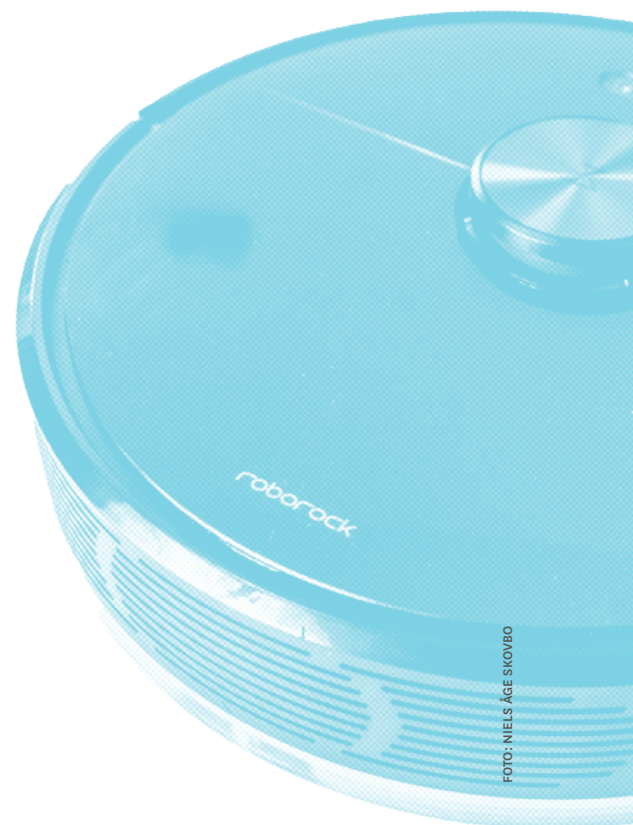

FOTO: NIELS ÅGE SKOVBO

Kommunen glemte at give Henning 340.000 kroner

Haderslev Kommune opdagede lønfejl og efterbetalte efter forhandlinger med FOA 7 millioner kroner til 29 personlige hjælpere – heriblandt Henning Schmidt Olsen.

AF MORTEN BRUUN | FOTO: TOBIAS STIDSEN

Lige siden Henning Schmidt Olsen i 2011 blev ansat som personlig hjælper for sin hustru Nukajaraq, havde han regnet med, at lønudbetalingerne fra Haderslev Kommune kørte lige efter bogen.

Det gjorde de ikke. Men det blev han først opmærksom på, da kommunen selv fandt ud af, at der var sket en fejl: Gennem flere år havde man glemt alle de såkaldte 'arbejdstidsbestemte ydelser', og derfor havde Henning Schmidt Olsen ikke fået de tillæg for blandt andet aften-, nat- og søndagsarbejde, han havde krav på.

Det betød, at han for nylig fik efterbetalt lige knap 340.000 skattepligtige kroner, og det er han selvfølgelig ret tilfreds med.

"Jeg havde aldrig selv opdaget det," siger Henning Schmidt Olsen.

Går 10 år tilbage

Han er ikke den eneste, der har grund til at glæde sig. I alt har 29 personlige hjælpere fået efterbetalt tilsammen 6.945.917 kroner af Haderslev Kommune – fordelt på beløb, der ligger fra 12.000 kroner til en halv million. Og tallene er kun blevet så store, fordi FOA Sønderjylland gik ind i sagen.

"Oprindeligt tilbød kommunen de pågældende, at de kunne få efterbetalt 5 års tilgodehavender. Og så skulle de

selv dokumentere, hvor meget de havde til gode, men det modsatte vi os," siger Eva Strandbygaard, der er næstformand i fagforeningens sosu-sektor.

Hun pegede på, at det var kommunen selv, der som arbejdsgiver og ansvarlig for fejlen måtte skaffe dokumentation. Og derudover skulle regnestykket dække over de seneste 10 års udbetalinger.

"De krav blev imødekommet, og nu kan vi kun udtrykke tilfredshed med kommunens håndtering af hele sagen," siger Eva Strandbygaard.

Fra murer til personlig hjælper

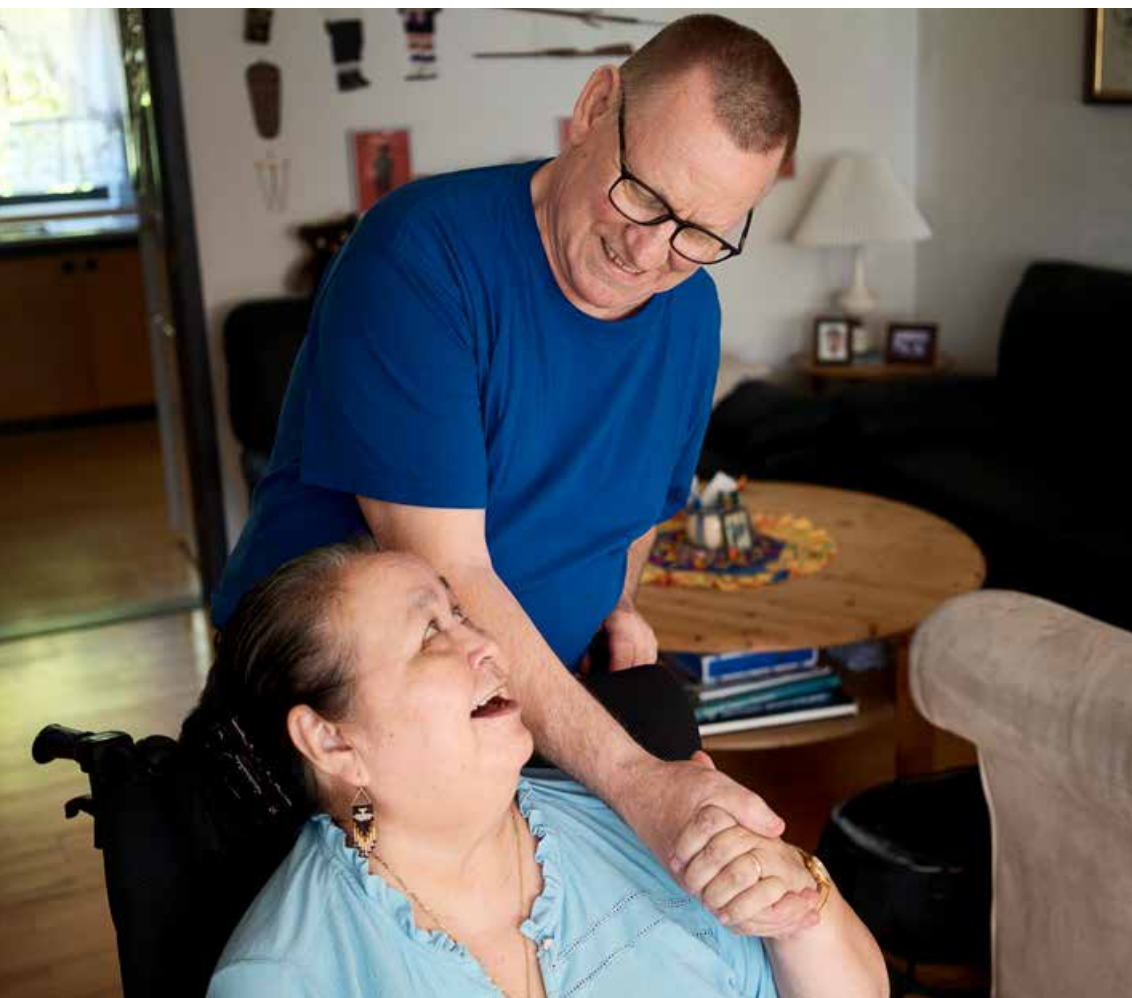
Den 65-årige Henning og den et år ældre Nukajaraq Schmidt Olsen boede begge i Haderslev, da de mødtes midtvejs i deres voksenliv og bosatte sig i hendes grønlandske fødeby Sisimiut.

De vendte dog tilbage til det sønderjyske, da hun blev ramt af en blodprop i hjernen. Det skete samtidig med, at han måtte opgive sit murerfag på grund af nedslidning – og under sit første møde på jobcentret i Haderslev blev anbefalet at blive hustruens personlige hjælper. Siden har han haft ansvar for alt fra hendes omsorg og pleje til rengøring og madlavning.

"Vi har kun hjælp til det med medicinen. Det vil jeg ikke stå for, så der kommer en medarbejder fra hjemmeplejen," fortæller Henning Schmidt

Har du brug for hjælp
Kontakt din FOA-fagforening
via foa.dk/afdelinger

I 11 år har Henning Schmidt Olsen passet sin hustru Nukajaraq uden at få de korrekte tillæg. Nu er fejlen rettet – og pengene forstærker parrets mulighed for igen at besøge Grønland, hvor de boede, da hun blev ramt af en blodprop i hjernen.

Olsen, der i dag er på Arnepension og supplerer den indtægt med 15 timer som personlige hjælper. Nukajaraq Schmidt Olsen lægger ikke skjul på, at hun er mere end tilfreds med den model. Ægtefællen er den bedste hjælper, hun kan forestille sig.

”Ja,” svarer hun med stort grin fra sin kørestol, da Fagbladet FOA spørger, om ’ham der Henning gør det godt nok’.

Samtidig peger de på, at efterbetalingen – over 150.000 kroner efter skat – nu gør det endnu mere realistisk at indfri ægteparrets meget store ønske om at besøge Grønland igen. Planen er, at det skal ske næste sommer, når den nye flyrute mellem Billund og Nuuk er åbnet.

FOAs indsats gav nye medlemmer

I FOA Sønderjylland håber fagforeningsformand Bent Holm Poulsen, at kommu-

nens fejl er en enlig svale. Men for en sikkerheds skyld har han opfordret fællestillidsrepræsentanterne i Tønder og Aabenraa – de to øvrige kommuner, fagforeningen dækker – til at tjekke, om man også dér har glemt de arbejdstidsbestemte ydelser til de personlige hjælpere.

”Samme opfordring kan vi sende til alle øvrige FOA-fagforeninger. Den her sag viser jo, at det kan handle om mange penge,” siger Bent Holm Poulsen.

Flere af de personlige hjælpere i sagen fra Haderslev har en anden hovedbeskæftigelse ved siden af jobbet med at passe pårørende. De er derfor organiseret i andre forbund, men det blæste FOA Sønderjylland på. Alle fik hjælp.

”Og det har da båret frugt. Nogle af dem har meldt sig ind i FOA på grund af den her sag,” siger fagforeningsformanden. ★ MOER@FOA.DK

Vi har kun hjælp til det med medicinen. Det vil jeg ikke stå for, så der kommer en medarbejder fra hjemmeplejen.

HENNING SCHMIDT OLSEN
PENSIONIST OG PERSONLIG
HJÆLPER FOR SIN KONE

CHARLOTTE POULSEN:

ANNETTE ELSKER ALT VED SIT ARBEJDE

Charlotte Poulsen, social- og sundhedshjælper på plejecentret Nyvangsparken i Kalundborg, roser sin kollega Annette Månsson.

Hvorfor fortjener Annette et kram?

Annette er sådan en kollega, der har ens ryg. Når du er sammen med hende, så står du ikke alene. Hvis vi står og river og slider med en kørestol, smider hun, hvad hun har i hænderne og hjælper til, så vi kan passe på os selv. Indimellem fylder hun min drikkedunk op med koldt vand, så jeg husker at drikke nok.

Hun er god, varm hjertet og har humor. Hun kan finde på at tage en hat eller en paryk på fra en hawaii-fest og løbe igennem rummet for at skabe lidt glæde og få de ældre til at sidde og grine. Og mens hun står og smører mad, kan hun begynde at danse lidt til siden, bare for at få én til at grine. Hun er altid god for fis og ballade på den gode måde, og hun er også meget professionel og respektfuld.

Hun har empati for alle mennesker. Hun er overfor borgerne, ligesom hun er overfor os andre – glad, omsorgsfuld og kærlig. Og hun giver altid et godt kram. Annette elsker alt ved sit arbejde – det er en kæmpe inspiration. ★

AF ALLAN WAHLERS | FOTO: JACOB NIELSEN

KRAMMET
GÅR TIL

Annette Månsson
Social- og
sundhedshjælper

Har du en skøn kollega, der fortjener et kram her på siden, så skriv til redaktionen@foa.dk. Du får et valgfrit gavekort på 250 kr. til Matas, Imerco, H&M eller Nordisk Film BioGrafer, hvis vi bruger dit tip.

LYT TIL FAGBLADET FOA

UNDGÅ AT BRÆNDE UD

Bare tre minutters pause kan gøre en kæmpe forskel

Det kan være svært at finde tid til pauser i et hektisk arbejdsliv. Men de er enormt vigtige.

FÅR DU NOK SØVN?

Hør, hvorfor solbriller kan hjælpe dig af med søvnproblemer

Du behøver ikke at være bekymret for dit helbred, selvom du arbejder om natten. Bare du får søvn nok.

EN FORRÅET KULTUR

To afsnit med psykolog Dorte Birkmose om forråelse

En af landets fremmeste eksperter i forråelse og mekanismerne bag går på jagt efter løsninger på problemet.

DIGITAL VELFÆRD

Velfærdsteknologi fylder mere og mere – hvad går det egentlig ud på?

Digitale kompetencer bliver stadig vigtigere, og nogle SOSU-skoler har fået særlige Digitech-linjer.

MÅ DE LEGE DOKTOR?

Onani og numselege i børnehaven kan skabe panik

Hvad er naturligt, og hvad skal man reagere på, når børn udforsker deres kroppe?

SEX OG HUDSULT

Mange taler først om borgernes seksualitet, når den er blevet et problem

Hvad skal man kunne håndtere, og hvad skal man ikke finde sig i, når det handler om borgernes seksualitet?

Husk, at du kan høre mere fra Fagbladet FOA i podcasten 'Færdigt Arbejde'. Find for eksempel disse seks episoder, hvor du normalt lytter til podcast – eller gå ind på **Fagbladetfoa.dk/podcast**.

VERDEN ER MERE END DANMARK

På erhvervsskolerne har elever mulighed for at arbejde med deres fag i udlandet ved at tage dele af deres oplæringsperiode udenfor Danmarks grænser. Her kan du læse mere om muligheden og møde fem, der har prøvet det.

AF LAURITS ERIKSEN OG ALLAN WAHLERS | FOTO: PRIVAT

Hvordan er det at arbejde i en børnehave i Helsinki, et hotel i Frankfurt eller et plejehjem i Barcelona?

Det er der hvert år elever i FOAs faggrupper, som får et unikt indblik i.

”De lærer ufattelig meget af at prøve det,” siger Annie Philipsen, der er international koordinator på SOSU H.

Hvert år sender skolen et sted mellem 20 og 25 elever – både yngre og ældre – af sted på oplæring i udlandet. Opholdet varer i fem uger, og det foregår typisk i slutningen af uddannelsen til enten sosu-hjælper, sosu-assistent eller pædagogisk assistent.

”De oplever nogle helt andre vilkår. I Danmark er det meget sjældent, at man ikke har sin egen bolig på et plejehjem. I andre europæiske lande kan eleverne for eksempel opleve, at folk bor i samme rum, og det oplever de som meget begrænsende for de borgere, der skal bo sådan resten af livet,” fortæller Annie Philipsen.

”De skal lære at gøre tingene på en ny måde, men uden at gå på kompromis med det, de har lært i Danmark. Og det skal ske uden at overskride folks grænser – samtidig med at man måske overskrider sine egne grænser. Man vokser af at klare sig i sådan en situation.”

Ghana er kommet med i puljen

Udover de faglige input, sker der typisk også en personlig udvikling.

Annie Philipsen husker for eksempel, at en gruppe studerende kom til Finland og fik lidt af et kulturchok. Så gik de ind på en café og præsenterede sig, og så endte det med, at ejeren tog dem med til en masse forskellige ting.

”De endte med at have et fantastisk ophold, hvor de fik nye venner. Både fagligt og personligt havde det været virkelig givende,” siger hun.

Normalt er det lande i EU som Finland, Holland, Tyskland og Spanien, SOSU H og de andre erhvervsuddannelser samarbejder med. Men snart

vil der også være elever på SOSU H, som kan få deres oplæringsforløb i det afrikanske land Ghana – med en donation fra Globuspuljen og i kraft af et samarbejde mellem blandt andet FOA og den ghanesiske søsterfagforening HSWU. De fire første social- og sundhedsassistentelever skal af sted til november.

Hos FOA glæder fagpolitisk ordfører for uddannelse Helena Mikkelsen sig over, at elever på erhvervsuddannelserne har muligheden for et udlandsophold.

”Det er med til at gøre erhvervsuddannelserne endnu mere attraktive. Jeg kan ikke forestille mig andet, end at de får nogle virkelig gode input med hjem – og at de også lærer nogle gode ting fra sig fra Danmark,” siger hun.

Helena Mikkelsen peger på, at udlandsophold også var en del af en politisk aftale om at styrke erhvervsuddannelserne, som blev indgået i juni. ★

FRUGTEN LÅ OVER DET HELE

Laura Demant
(SOSU Fyn)
Oplæring i børnehaver
i Reykjavik, Island

I Island bestemmer børnene selv, hvad de vil lave. Jeg oplevede slet ikke struktur og rammer på samme måde, som vi gør i Danmark. De var mere frie, men nåede til gengæld aldrig at fordybe sig i en leg, før de gik videre til en ny aktivitet. Hver dag lavede pædagogerne en stor frugtskål, som børnene selv måtte tage af. I Danmark er jeg vant til, at vi vil spise frugten sammen, men de løb rundt med frugten, så den lå over det hele.

Til frokost spiser børnene fisk, lever og blodpølse. De får fiskeolie, vitaminer og kosttilskud, hvilket jeg slet ikke tror, man gør i Danmark på samme måde. Det er nok, fordi vejrforholdene er så hårde. Jeg så ikke solen de første to uger, jeg var i landet.

Her går man meget op i at tale om køn og seksualitet med børnene. Børnehaven havde næsten kun kønsneutralt legetøj og farver, og der hang et regnbueflag sammen med det islandske flag. Der var også mange tosprogede børn. Derfor kunne alt personale ’Tegn til tale’, som de brugte til at kommunikere med børnene. Det var virkelig smart. ★

BØRNENE SPISER SOM KONGER

Ann Maria Florin Skov
(SOSU Fyn)
Oplæring i vuggestue
i Voiteur, Frankrig

I Danmark har jeg aldrig set et barn spise brie. I Frankrig får børnene ost til hvert måltid. Børnene spiser som konger, og de får blandt andet risotto og fyldte pastaer til frokost.

Dagen går med sanglege og forskellige aktiviteter. Vi er aldrig udenfor, for pædagogerne synes, at det er for koldt. De kiggede måbende på mig, da jeg fortalte, at vi i Danmark lader børnene sove middagslur udendørs.

Herhjemme har jeg lært, at børn skal være gode til at lege sammen.

I Frankrig ser man modsat, at børnene mere leger for sig selv. Pædagogerne går op i, at børnene skal være selvstændige. De skal selv lære at vende sig, og vi må ikke hjælpe dem med at gå og kravle. Her er det også forældrene, der dikterer, hvad der skal ske i vuggestuen. Pædagogerne skal skrive alt ned til den mindste detalje på en iPad, så forældrene kan følge med hjemmefra, om hvornår børnene sover, hvor meget mad de spiser og så videre. Det tror jeg slet ikke, vi ville have tid til at gøre i Danmark. ★

TID TIL DET HELE MED ET SMIL PÅ LÆBEN

Linda Stefánsdóttir
(SOSU Østjylland)
Oplæring på plejehjem
i Reykjavik, Island

Hvis man ikke vil gå ned med stress, så kan jeg anbefale et arbejde i Island. Jeg mødte ind om morgenen klokken 8, hvor jeg spiste morgenmad sammen med mine kolleger. Derefter gik vi i gang med at hjælpe borgerne op fra sengen og klare opgaverne i et roligt tempo. Der var en læge på plejehjemmet hver formiddag, som hjalp med de borgere, der havde det dårligst. Vi havde tid til at lave aktiviteter hver eneste dag, og det var tydeligt at se, hvor meget glæde borgerne havde af det.

Vi social- og sundhedsassistenter har langt mere travlt i Danmark.

Men på trods af at vi løber hurtigt, er vi gode til altid at komme på arbejde med et smil på læben. Her knytter man hurtigt et tæt bånd til borgerne, og det er unikt for vores land, synes jeg. Måske er det fordi, borgerne bor længere fra deres pårørende her, end de gør i Island. Vi har også langt mere fokus på ergonomi i Danmark, hvor jeg følte, de mangler nogle kundskaber i Island. ★

OPGAVERNE FLYTTER UDENDØRS

Mads Hansen
(CELF)
Oplæring som ejendomsservicetekniker i Lübeck, Tyskland

I Tyskland nyder man livet i naturen. Det har jeg fundet ud af på mit oplæringsophold i Lübeck, hvor jeg blandt andet arbejder på et hotel og på en gård. På hotellet sørger jeg for, at alle værelser er i orden, og på gården er jeg blandt andet ved at opbygge et campingområde. Her er butikkerne lukket om søndagen, og tyskere bruger gerne deres fritid i naturen. Som ejendomsservicetekniker er der derfor mange opgaver, der skal klares udendørs. Jeg lærer meget om genbrug og restaurering, hvilket jeg ikke ville få mulighed for i Danmark. Vi laver alt fra bunden og benytter os af de ting, vi har til rådighed.

Den største forskel på at arbejde i Danmark og Tyskland er nok lønnen, som jeg oplever, er lavere hernede. Jeg fornemmer også, at tyskerne arbejder mere, end vi gør her i Danmark. En stor forskel er også vores IT-løsninger, som er langt bedre i Danmark. Tysklands IT-system er langsomt, og der er intet af det, der arbejder sammen. Det er vigtigt, at sådan noget spiller, når man er ejendomsservicetekniker. ★

”

Der er ingen, der forventer, at man skal være færdig på et bestemt tidspunkt. Det vigtigste, vi lærte, var, at man ikke har brug for mange midler for at gøre en stor forskel.

SALINA ANDERSEN, SOSU ØSTJYLLAND
EFTER SIT OPHOLD I GHANA

PLADS TIL AT NYDE BORGERNES SELSKAB

Salina Andersen, Emilie Nyborg og Berenice Newby
(SOSU Østjylland)
Oplæring i hjemmepleje og sygehus i Accra og Dormaa, Ghana

Vi boede i et stort hus i et af hovedstadens slumkvarterer. De første tre uger arbejdede vi i den udekørende hjemmepleje, som bød på udfordringer, vi ikke lige havde lært på sosu-skolen i Danmark. For eksempel skulle vi behandle sår, der var fyldte med maddiker. Vi måtte derfor improvisere for at finde løsninger, og vi måtte bruge de hjælpemidler, vi havde til rådighed. Den lokale medicin var stærk, og de brugte meget antibiotika. Mange af borgerne ville helst bruge urtemedicin, men vi prøvede at overbevise dem om, at det var bedre med professionel hjælp.

Efter tre uger rejste vi nordpå, hvor vi arbejdede på et sygehus. Her var vi blandt andet på akutafdelingen, hvor der var mange patienter med HIV og malaria. Det var hårdt at se de patienter, for vi vidste, at vi ikke kunne stille noget op.

Selvom Danmark tydeligvis har et langt mere velfungerende velfærds-system end Ghana, tror vi alligevel, der er ting, vi kan lære af landet. I Ghana har de ikke den stramme tidsplan, vi kender herhjemme fra. De havde tid til at nyde borgernes selskab – nogle gange hyggede de faktisk lidt for os. De har en mere afslappet tilgang til jobbet, og der er ingen, der forventer, at man skal være færdig på et bestemt tidspunkt. Det vigtigste, vi lærte, var, at man ikke har brug for mange midler for at gøre en stor forskel. ★

DET SKAL DU VIDE – INDEN DU LÆGGER REJSEPLANER

- Inden du bliver sendt til udlandet, har du haft grundige samtaler med oplæringsvejledere og andre på din uddannelse.
- Din arbejdsplads skal også give grønt lys.
- Det er både spændende og krævende at sidde på en fremmed arbejdsplads, hvor du skal lære forholdene at kende – samtidig med at du måske ikke forstår sproget.
- Du skal bo sammen med elevkammerater, og selv om I ikke behøver at være perlevenner, skal I stadig have det til at fungere i fem uger.
- Vær forberedt på, at du kan få perioder med hjemve, mens du er af sted.

&

Tag fat i din oplæringsvejleder, hvis du vil høre mere – og læs mere om de forskellige ordninger her

EU's Erasmus+-program

OPU-ordningen under Uddannelses- og Forskningsministeriet

HUSK!**23. september**

kan du udfylde dit dagpenge- eller efterlønskort på foa.dk/find-blanketter. Se oversigt over alle datoer på foa.dk/udbetalingsperioder.

Husk at du kan du ringe til FOAs A-kasse i tidsrummet 8 til 18 på alle hverdage. Vores telefonnummer er **46 97 37 77**.

Nyt job?

Find dit nye job på foa.dk/foajob.

Få ansøgningshjælp

Har du svært ved at skrive ansøgninger, eller har du brug for lidt inspiration, kan du få hjælp til at skrive din jobansøgning ved hjælp af kunstig intelligens via vores hjemmeside. Alt, du skal bruge, er et stillingsopslag og dit CV.

Du finder ansøgningshjælperen på denne side: foa.dk/ansøgningshjaelper.

Digital post

Har du husket at tjekke din post fra FOA? Det gør du på foa.dk/post. Husk, at du på Mit FOA i øverste højre hjørne på hjemmesiden kan se og evt. ændre, hvordan du får besked, når der er post til dig. Vi anbefaler, at du både får besked pr. mail og sms.

BRUG FOR AT UDVIDE DINE KOMPETENCER?

Kender du dine muligheder for at komme i job med løntilskud eller i virksomhedspraktik, mens du er ledig?

AF METTE WIEDERHOLT PEDERSEN

I et job med løntilskud kan du komme ud på en arbejdsplads i op til 6 måneder hos en privat arbejdsgiver og op til 4 måneder hos en offentlig arbejdsgiver.

Du kan komme i virksomhedspraktik på en arbejdsplads i op til 4 uger.

Nedenfor kan du læse mere om mulighederne.

Økonomien, hvis du skal i job med løntilskud

Hvis du bliver ansat med løntilskud hos en privat arbejdsgiver, får du almindelig overenskomst-mæssig løn, pension og arbejdstid. Arbejdsgiveren modtager et løntilskud på 88,92 kr. pr. time. Det er ikke muligt at få tilskud til transport, idet du er omfattet af skattereglerne om kørselsfradrag.

Hvis du bliver ansat med løntilskud i en offentlig virksomhed, får du en fast timeløn på 138,16 kr. Arbejdsgiveren får et løntilskud på 129,13 kr. pr. time.

Din samlede løn svarer til dine dagpenge som ledig – dog får du fuld pension af den løn, du ville have fået, hvis du havde været almindeligt ansat. Arbejdstiden fastsættes individuelt og vil fx for en fuldtidsforsikret dagpenge-modtager som udgangspunkt være på 37 timer. Det er muligt at få tilskud til transport (befordringsgodtgørelse).

Fælles for både privat og offentlig ansættelse er, at du er omfattet af den almindelige lovgivning for lønmodtagere, fx funktionærloven, ligebehandlingsloven, arbejdsmiljø- og arbejdsskadeloven m.m.

Økonomien, hvis du skal i virksomhedspraktik

Du er ikke ansat under virksomhedspraktik, så du får ikke løn. Du modtager dine sædvanlige dagpenge, og du er omfattet af lovgivningen om arbejdsmiljø, ligebehandling og arbejdsskader. Din arbejdstid er på op til 37 timer om ugen.

Hvornår kan du komme i løntilskuds-job eller i virksomhedspraktik?

Du har ret til at komme i job med løntilskud, når du har været ledig i 6 måneder. Er du over 50 år, er du enlig forsørger, eller er du uden en almen eller erhvervsrettet uddannelse, har du ret til at komme i job med løntilskud allerede fra første dag, du er ledig. Hvis du ikke selv kan finde en arbejdsgiver, kan du få hjælp i a-kassen eller hos jobcentret. Du kan komme i virksomhedspraktik, når den er aftalt mellem arbejdsgiveren og jobcentret. Det skal fremgå af aftalen, hvad der er aftalt om formål, indhold, varighed og omfang af virksomhedspraktikken. Det er gratis for en arbejdsgiver at have dig i virksomhedspraktik, og hvis du selv finder en arbejdsgiver, som vil have dig i virksomhedspraktik, har du ret til at være i virksomhedspraktik i op til 4 uger. Det er arbejdsgiver, der ansøger jobcentret om virksomhedspraktikken. Du kan få yderligere oplysninger på [Star.dk](https://star.dk) – søg på virksomhedspraktik. Du kan også få hjælp hos a-kassen og i jobcentret.

Mere info

Du kan læse mere om løntilskud og virksomhedspraktik på foa.dk/a-kasse/pjecer under afsnittet 'Pjecer om ledighed', men du er altid velkommen til at kontakte a-kassen. Vi sidder parat alle hverdage fra 8-18 på 46 97 37 77. ★

REDAKTIONEN@FOA.DK

KARTOFFELTORTILLA

Som der også bliver sat fokus på med Middag 2024, må vi ikke glemme at spise kartofler. Det er en vidunderlig mættende knold i rodfrugtfamilien, som kan bruges på så mange måder, både varm og kold. Savner du inspiration til en velsmagende madpakke, der kan holde energien oppe, så læs med her.

AF KATRINE KLINKEN | FOTO: LINE FALCK

TIP!
Medtænk
madpakken til
næste dag, når
du laver aftens-
mad, det giver
variation

TOP!
Aioli-dip er
god til brød og
rå grøntsags-
stænger

Kartoffeltortilla med aioli

6 portioner

Kartoffeltortilla

1 stort løg
2 spsk. olivenolie
1 kg kartofler
2-3 kviste frisk timian eller
½ tsk. tørret timian
4 æg
2 dl mælk
ca. 1 spsk. groft salt
Friskkværnet peber

Aioli

2 dl mayonnaise
4-6 fed hvidløg, knust
1 tsk. stødt cayennepeber
salt og friskkværnet peber
1 håndfuld hakket persille

Tilbehør

Godt hvedebrød og gulerødder

Sådan gør du

Kartoffeltortilla

Pil og hak løget. Steg det i olivenolie, så det er klart. Skræl og riv kartoflerne groft og lad dem stege med i gryden i ca. 5 min. under omrøring. Tilsæt timian til kartoffelblanding og fyld i en springform (24 cm) beklædt med vådt bagepapir – så er det let at lægge i formen. Pisk æg sammen med mælk, krydr med salt og peber og hæld det i formen. Bag, dækket med bagepapir i ovnen ved 175 grader i 30 min. Fjern papiret og bag videre i ca. 20 min., til tortillaen er lysebrun. Stik med en lille kniv og mærk, om den er helt mør.

Aioli

Rør mayonnaise med knust hvidløg, stødt cayennepeber og persille. Smag til med salt og peber.

Katrine Klinken er kok og ernærings- og husholdningsøkonom og arbejder som madskribent.

Læs mere
[instagram.com/katrineklinken](https://www.instagram.com/katrineklinken)

FREDERIKSSUND

Seniorklubben. 18. sep. kl. 13: Musikalsk underholdning v. Finn Bendixen, som fortæller om dansens historie. | 23. okt. kl. 13: 'Bali – Gudeøerne' v. Peer Fauriskov, som viser billeder og fortæller om Bali. | 13. nov. kl. 13: Matador og modernitet – hvordan blev vi dem, vi er? v. sognepræst Andreas Christensen fra Hellig Kors Kirke.

HORSENS

Afdelingen. 1. dec. kl. 10-12.30 eller kl. 14-

16.30: Juletræsfest for medlemmer og deres børn/børnebørn indtil 13 år på Bygholm Park Hotel. Maks. 3 voksne. Billetsalg hele oktober (afd. lukket onsdag). Bemærk at prisen pr. deltager er 50 kr. Betales kontant med lige penge eller via MobilePay. Prisen er inkl. godtepose, frugt og sodavand til børn. Kaffe m. kage til voksne. Pølser kan købes på stedet.

MIDTJYLLAND**Social- og Sundhedssektoren og Kost- og Servicesektoren.**

26. sep. kl. 17-19.30: Generalforsamling i Grønnegade 13, Viborg. Tilmelding via website er nødvendig ift. forplejning. Dagsorden udsendes og kan senest 4 uger før findes på websitet. **Pædagogisk Sektor.** 31. okt. kl. 17.30-20.30:

Generalforsamling i kælderens Grønnegade 13, Viborg. Tilmelding via website er nødvendig ift. forplejning. Dagsorden udsendes og kan senest 4 uger før findes på websitet.

ODENSE

Servicesektoren. 6. nov. kl. 19: Generalforsamling i Salen, FOA Odense, Vesterbro 120, Odense. Dagsorden jf. lovene. Indkomne forslag skal være sektoren skriftligt i hænde senest 23. okt. kl. 12. Ved personvalg kan der ved fremmøde i afdelingens åbningstid – eller efter aftale – skriftligt afgives stemme fra og med 31. okt. til 6. nov. kl. 12. Deltagelse i spisning kl. 18 forudsætter tilmelding på foa.dk/odense senest 30. okt.

Pædagogisk Sektor. 12. nov. kl. 19: Generalforsamling i Salen, FOA Odense, Vesterbro 120, Odense. Dagsorden jf. lovene. Indkomne forslag skal være sektoren skriftligt i hænde senest 29. okt. kl. 12. Ved personvalg kan der ved fremmøde i afdelingens åbningstid – eller efter aftale – skriftligt afgives stemme fra og med 6. - 12. nov. kl. 12. Deltagelse i spisning kl. 18 forudsætter tilmelding på foa.dk/odense senest 5. nov.

Social- og Sundhedssektoren. 21. nov. kl. 19: Generalforsamling i Marienlystcentret, Windelsvej 138, Odense. Dagsorden jf. lovene. Indkomne forslag skal være sektoren skriftligt i hænde senest 7. nov. kl. 12. Ved personvalg kan der ved fremmøde

i afdelingens åbningstid – eller efter aftale – skriftligt afgives stemme fra og med 15. - 21. nov. kl. 12. Deltagelse i spisning kl. 18 forudsætter tilmelding på foa.dk/odense senest 14. nov.

RANDERS

Afdelingen. 9. okt.: Generalforsamling i Randers FC's lokaler: Cep-heus Randers, Viborgvej 92, Randers NV. Dagsorden findes på foa.dk/randers senest 9. sep. Der tages forbehold for mulige ændringer i forbindelse med afviklingen.

SILKEBORG-SKANDERBORG

Teknik og Servicesektoren. 12. nov. kl. 19-21.30: Generalforsamling i FOA-Huset, Granhøjvej 18, Silkeborg. Spisning fra kl. 18-19. Dagsorden jf. lovene. Alle medlemmer modtager skriftligt materiale på mail senest 14 dage før.

Social- og Sundhedssektoren. 13. nov. kl. 17: Generalforsamling hos 3F Granhøjvej 16, Silkeborg. Dagsorden jf. lovene. Alle medlemmer modtager skriftligt materiale på mail senest 4 uger før, hvor materialet også vil være tilgængeligt på afdelingens hjemmeside. Forslag, skal være sektoren i hænde senest 14 dage før. Faggruppe-møde og valg til faggrupperepræsentant er fra kl. 17-18. Der vil være spisning fra 18-19, og kaffe m. kage bagefter.

Pædagogisk Sektor. 6. nov. kl. 19: Generalforsamling hos 3F

Granhøjvej 16, Silkeborg. Dagsorden jf. lovene. Alle medlemmer modtager skriftligt materiale på mail senest 4 uger før, hvor materialet også vil være tilgængeligt på afdelingens hjemmeside. Forslag, skal være afdelingen i hænde senest 14 dage før. Der vil være spisning fra 18-19, og kaffe m. kage bagefter.

Seniorklubben. 12. sep. kl. 13: Vinsmagning m. tapas i FOA-huset. 75 kr./person. | 1. okt. kl. 14: Foredrag m. Jørn Würtz i FOA-huset. Kaffe og lagkage pris 30 kr./person | 20 nov. kl. 13: Julehygge i FOA-huset m. banko. 75 kr./person. | 3. og 5. dec.: Chokoladekursus hos Frellsen i Silkeborg. Maks. 8 pladser pr. dag. 200 kr. kun for medlemmer.

STORSTRØM**Sektorårsmøder.**

12. nov.: Årsmøder for Social og Sundhedssektoren, Teknik, Kost og Servicesektoren samt Pædagogisk sektor. Dagsorden jf. lovene. **Afdelingen.** 27. nov.: Generalforsamling. Dagsorden jf. lovene. Mere om arrangementerne på foa.dk/storstrom efter sommerferien.

SØNDERBORG

Seniorklubben. 5. sep. kl. 14: Sommerlotto i FOA Sønderborg. Tilmelding senest 29. aug. | 19. sep. kl. 13.45: Kør selv tur til genforeningskaffe på Dybbøl Mølle. Tilmelding senest 5. sep. | 24. okt. kl. 14: Fortællinger fra Ukraine i FOA Sønderborg. Tilmelding senest 17. okt. | 14. nov.

kl. 14: Lotto i FOA Sønderborg. Tilmelding senest 7. nov. | 21. nov. kl. 14: Julegåtur i Sønderskoven. Afgang fra Naturskolen. Tilmelding senest 14. nov. | 12. dec. kl. 12: Julefrokost i Ulkebøl Forsamlingshus. Tilmelding/betaling senest 28. nov. Tilmelding på 46 97 34 00 eller faglo20@foa.dk. Program for 2024 kan ses på hjemmesiden eller hent det i afdelingen. Som efterløner, førtidspensionist, seniorpensionist og folkepensionist kan du frit benytte dig af Seniorklubbens arrangementer.

SØNDERJYLLAND

Seniorklubben. 18. sep. kl. 14: Besøg Kroghs Grønt, gårdbutik Byllerup Bov. Vi rører i egne biler, og der vil arrangeres samkørsel fra afdelingen kl. 13. Maks. 40 deltagere. Ikkemedlemmer af FOA 100 kr. Tilmelding senest 11. sep. på foa.dk/afdelinger/foa-soenderjylland. | 21. okt. kl. 14: Lottospil i FOAs mødelokaler på Brundevej 2, Rødekro. Tilmelding senest 14. okt. på foa.dk/afdelinger/foa-soenderjylland. Ret til ændringer forbeholdes. Ved møder i afdelingen er kaffen gratis for alle. Ikke-medlemmer, betaler entréprisen ved arrangementer ude af huset. Husk du automatisk er medlem af seniorklubben som efterløner og pensionist.

MEDLEMPULSEN**Vindere i juli 2024****Hovedpræmievinder**

Lotte Gesche Østergaard, FOA Frederikshavn

Øvrige vindere

Robert Alber Gerken, FOA Roskilde
Kristian Thinning Andersen, FOA Nordsjælland
Lene Zander Laursen, LFS
Susanne Kjelgaard, FOA Nordjylland
Per Hartwich, FOA SOSU

Vinderne modtager et gavekort til Matas, Imerco, Nordisk Film biografer eller H&M. Hovedpræmien er på 1000 kr. De øvrige gavekort er på 300 kr.

Nye deltagere er velkomne på
foa.dk/medlemspulsen

KONTAKT FOA

FOA, forbundshuset
Stauings Plads 1-3
1790 København V

Telefon: 46 97 26 26
Åbningstid:
Mandag-torsdag
8.30-16.00
Fredag 8.30-15.00

FOA-afdelinger

Afd. 1: 46 97 11 00
foa.dk/foa1
Bornholm: 46 97 33 13
foa.dk/bornholm
Frederikshavn: 46 97 11 70
foa.dk/frederikshavn
Frederikssund: 46 97 12 00
foa.dk/frederikssund
Guldborgsund: 46 97 17 50
foa.dk/guldborgsund

Horsens: 46 97 14 55
foa.dk/horsens
KLS: 46 97 15 00
foa.dk/cls
Køge: 46 97 16 00
foa.dk/koege
LFS: 35 44 45 46
foa.dk/lfs
Mariagerfjord: 98 51 21 11
foa.dk/mariagerfjord

Midtjylland: 46 97 30 30
foa.dk/midtjylland
Midt- og Vestjylland:
46 97 14 14
foa.dk/midt-vestjylland
Nordjylland: 46 97 29 00
foa.dk/nordjylland
Nordsjælland: 46 97 33 90
foa.dk/nordsjaelland
Odense: 46 97 18 00
foa.dk/odense

Randers: 46 97 19 00
foa.dk/randers
Roskilde: 46 97 19 90
foa.dk/roskilde
Silkeborg-Skanderborg:
46 97 20 20
foa.dk/silkeborg-skanderborg
Social- og Sundhedsafdelingen:
46 97 22 22
foa.dk/sosu

Vil du også have besked om rabatter og gode oplevelser?

Log på foa.dk/medlemstilbud og sig 'Ja tak' til at FOA må informere dig på e-mail og sms om de gode medlemstilbud.

FOA

Storstrøm: 46 97 28 00
foa.dk/storstroem
Sydfyn: 46 97 27 27
foa.dk/sydfyn
Sønderborg: 46 97 34 00
foa.dk/soenderborg
Sønderjylland: 46 97 35 00
foa.dk/soenderjylland
Trekanten: 46 97 36 10
foa.dk/trekanten

Vendsyssel:
46 97 10 30/46 97 13 46
foa.dk/vendsyssel
Vest: 76 10 93 50
foa.dk/vest
Vestsjælland: 46 97 38 60
foa.dk/vestsjælland
Århus: 89 36 66 66
foa.dk/aarhus

PMF-afdelinger
FOA/PMF Kbh. Syd:
46 97 28 50
foa.dk/foa-pmf-kbh-syd
PMF afd. 1: 46 97 31 01
foa.dk/pmf1
PMF afd. 4: 43 71 66 90
foa.dk/pmf4
PMF Fyn: 46 97 13 13
foa.dk/pmf-fyn

PenSam
Jørgen Knudsens Vej 2
Postboks 282
3520 Farum
Telefon: 44 39 39 39
pensam@pensam.dk
pensam.dk

Redaktionen sluttet

14. august 2024

Indlæg til 'Det sker' sendes til Henriette Monrad, hmon@foa.dk

Frist til nummer 6

9. oktober

Annoncer

Media-Partners
Telefon: 28 57 08 57
jorgen@media-partners.dk

Annoncefrist

Nummer 5
11. september
Nummer 6
6. november

Annoncer og indstik, som er udsendt sammen med Fagbladet FOA, er ikke udtryk for FOAs anbefalinger.

Nummer 5 udkommer

Uge 43 2024

Synspunkter fremsat i Fagbladet FOA er ikke nødvendigvis sammenfaldende med FOAs synspunkter.

Vi tager ansvar for indholdet og er tilmeldt

PRESSE NÆVNET

Medlem af Danske Medier
 DANSCHE MEDIER
OPLAGSKONTROL

Tilsluttet Specialmediernes Oplagskontrol

Oplag:

163.295/13. årgang
Tryk: Stibo Complete
ISSN: 1901-5712

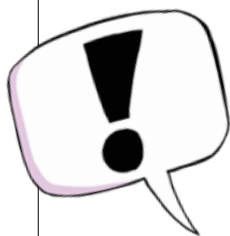

Udgiver:

FOA

Staunings Plads 1-3
1790 København V
Telefon: 46 97 26 26
foa.dk
e-mail: foa@foa.dk

QUIZ

1. Anette Månsson er kendt for sin professionalisme og sit gode humør på det plejecenter, hvor hun arbejder. Hvilket af følgende eksempler bliver nævnt i teksten om hende?

- A. Hun har taget en paryk på fra en hawaiifest
- B. Hun har kørt kørestolsrace mod beboerne
- C. Hun laver en fantastisk Taylor Swift-parodi

2. Hvad har medarbejdere i Aarhus Kommune fået udleveret, hvis en journalist ringer?

- A. Et balthorn
- B. En lille pjece
- C. En større manual

3. Hvilken lokal FOA-fagforening hjalp dagplejer Anett Sølvberg Rosener godt videre efter en sygemelding?

- A. FOA Færøerne
- B. FOA Sydfyn
- C. FOA Bornholm

4. Hvor stort et beløb fik Henning Schmidt Olsen efterbetalt af Haderslev Kommune før skat, fordi han ikke havde fået diverse tillæg for at passe sin kone hjemme?

- A. Godt 78.500 kroner
- B. 0 kroner
- C. Knap 340.000 kroner

5. Vi er gået tæt på en af illustrationerne i dette nummer af Fagbladet FOA.

Hvad forestiller det?

- A. En kajkant på Strynø Havn
- B. Hjørnet af en makrelmåse
- C. En guldbarre

KAN DU DIT FAGBLAD?

Vær med i lodtrækningen om et valgfrit gavekort på 250 kroner til Matas, Imerco, H&M eller Nordisk Film Biografer. Vi trækker lod blandt de indsendere, der har svaret rigtigt på flest spørgsmål. Du finder alle

svar i dette nummer af Fagbladet FOA. Kun medlemmer af FOA kan deltage i lodtrækningen. Besvar quizzen på fagbladetfoa.dk/quiz senest **26. september**.

Vinder af quizzen i Fagbladet FOA nr. 3/2024 er **Hans Torben Pedersen, Odense**

BLIV SKOLEMEDLEM I DANSK FIRMAIDRÆT

Vi ønsker at skabe mere motion og bevægelse på SOSU-skolerne, fordi vi ved, at motion og bevægelse skaber trivsel – og vedvarende trivsel er nøglen til fastholdelse.

Vores skolemedlemskab indeholder landsdækkende aktiviteter som Ung Cup, Tæl Skridt og Arbejdspladsernes Motionsuge samt årshjul, inspirationskatalog, inspirations- og erfaringsnetværk og bevægelsespolitik. Med mulighed for tilkøb som aktivitetsdag, udstyrspakke, anfører-uddannelse og meget mere.

Læs mere på www.firmaidraet.dk/skolemedlemskab

DANSK
FIRMAIDRÆT

Tjek dine forsikringer og få **200 kr.** til shopping

Hos Alka ved vi godt, at hverdagen kan være lidt kaotisk. Derfor synes vi, at det skal være enkelt at tjekke sine forsikringer.

Vi har gjort det let at bestille et forsikringstjek hos os. Så ved du, at du er rigtigt forsikret og ikke betaler for meget. Uanset om du skifter til Alka eller ej, modtager du et gavekort til shopping på **200 kr.**, når du har gennemført forsikringstjekket.

Medlemmer af FOA får **10% rabat** samt en indboforsikring til kun 121 kr.* om måneden.

*Pris er ved selvrisko på 2.000 kr. og ekskl. garantifond og naturskadeafgift.

Bestil let på alka.dk/foa-modebook eller ring 70 12 14 16.

FOA | **alka**

Tjek din løn

Får du den løn, du har krav på? Det kan godt betale sig at tjekke din lønseddel. Nogle gange er der fejl i den, der betyder, at du ikke får den løn, du har krav på. FOA kan tjekke din løn og finde ud af, om du har penge til gode.

Tjek din løn på: foa.dk/loentjek

FOA

Få de bedste boligrabatter hos PenSam Bank

Få et
SuperGavekort
på 2.000 kr.*
Bestil et banktjek
på pensam.dk/
gavekort

Eksisterende realkreditlån overføres gratis**

* Værdi af SuperGavekortet er på 2.000 kr. Gavekortet kan frit anvendes blandt alle gavekort, produkter og oplevelser på GoGift.com. PenSam Bank har ingen forbindelse til GoGift og PenSam Bank modtager ingen honorering eller lign. fra GoGift i forbindelse med gaven. Husk, at du skal opgive din gave på 2.000 kr. til SKAT på din selvangivelse. Kampagnen er forlænget og kører til og med den 30. september 2024.

** Tilbuddet gælder for dig, der har et realkreditlån på minimum 500.000 kr. **For dig, der har et nuværende realkreditlån**, uanset realkreditinstitut, tilbyder PenSam Bank, at lånet flyttes gebyrfrit, dvs. uden disse omkostninger: Totalkredit gebyr (4.000 kr.), kurtage 0,15%, PenSam Bank gebyr (6.000 kr.), tinglysningsgebyr (1.850 kr.), variabel tinglysningsomkostning (afhænger af lånets størrelse), indfrielsesgebyr fra nuværende institut og gebyr for kurskontrakt (500 kr.). Eventuelt kurstab ved indfrielse og oprettelse betales af dig som kunde. Kursfradrag ifm. kurssikring betales af dig som kunde. **For dig, der er ny kunde uden realkreditlån**, der ønsker at købe bolig: Her betales standard priser. For alle realkreditkunder, der ønsker at bruge kampagne-tilbuddet, er det et krav, at du skal være FOA-medlem eller PenSam-medlem, og du skal have hele din privatøkonomi hos PenSam Bank. Din økonomi skal kunne kreditvurderes til låneforpligtelsen, og NemKonto skal være hos PenSam Bank.

PenSam

FOA